

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het Advies van het Internationaal Gerechtshof over de aard van zekere uitgaven der Verenigde Naties

Het Internationaal Gerechtshof te Den Haag heeft op 20 juli 1962 zijn advies uitgebracht over een door de Algemene Vergadering der Verenigde Naties gestelde vraag betreffende de aard van zekere uitgaven in verband met wat het Handvest der V.N. noemt : het behoud van de internationale vrede en veiligheid ⁽¹⁾. Zijn de door de Algemene Vergadering in verscheidene resoluties van 1956 tot 1958 en van 1960 tot 1961 toegestane uitgaven in verband met de werking van de strijdmacht der V.N. in het Midden-Oosten (UNEF : *United Nations Emergency Force*) en van de UNO-operaties in Congo (UNOC), als « uitgaven der Organisatie » te beschouwen in de zin van artikel 17, paragraaf 2, van het Handvest ? Deze paragraaf luidt als volgt : « De uitgaven der Organisatie worden gedragen door de Leden, volgens de verdeling vastgesteld door de Algemene Vergadering ». Aanleiding tot het aanvragen van een juridisch advies was de weigering van sommige Staten tot de onkosten van de UNEF en de ONUC bij te dragen. Van het antwoord op deze vraag zou afhangen of deze kosten al dan niet moeten gedragen worden door alle Leden der V.N., volgens een door de Algemene Vergadering vastgesteld barema. Het Hof heeft, met 9 stemmen tegen 5, deze vraag bevestigend beantwoord.

Wij zullen de argumentatie van het advies in het kort aangeven om nadien onze hoofdzakelijke aandacht te laten uitgaan naar enkele zeer omstreden kwesties in verband met de verdeling der bevoegdheden tussen de Algemene Vergadering enerzijds en de Veiligheidsraad anderzijds. Tevens zal de zienswijze van het Hof over bepaalde volkenrechtelijke problemen zoals daar zijn : de adviserende functie in het algemeen, de interpretatie van verdragen en, meer in het bijzonder, van het Handvest, de geldigheid van rechtshandelingen, enz..., in het licht worden gesteld.

* * *

Na enkele inleidende beschouwingen over zijn adviserende functies, waarop nog zal worden teruggekomen, stelt het Hof vast dat de door de Algemene Vergadering gestelde vraag een interpretatie impliceert van paragraaf 2 van artikel 17. Het Hof onderzoekt te

dien einde achtereenvolgens de tekst van artikel 17, de plaats van dit artikel in de algemene structuur en in de economie van het Handvest, en ten slotte de wijze waarop de betrokken organen dit artikel steeds hebben geïnterpreteerd en toegepast.

De tekst van artikel 17 luidt als volgt :

1. « De Algemene Vergadering onderzoekt de begroting van de Organisatie en keurt ze goed.

2. De uitgaven der Organisatie worden gedragen door de Leden volgens verdeling vastgesteld door de Algemene Vergadering. »

3.

Voor de bepaling en omschrijving van het woord « uitgaven » in paragraaf 2, lijkt het logisch te verwijzen naar het woord « begroting » in paragraaf 1. Het Hof onderzoekt nu de bewering als zou het woord « begroting » moeten beperkt worden tot de gewone of administratieve begroting zodat het woord « uitgaven » eveneens slechts de gewone of administratieve uitgaven zou dekken. De tekst zelf van paragraaf 1 houdt echter geen kwalifikatie in van het woord « begroting », en volgens het Hof mag zulke kwalifikatie slechts dan verondersteld worden zo het Handvest, in zijn geheel beschouwd, deze interpretatie toelaat, of indien een bijzondere bepaling deze kwalifikatie noodzakelijk maakt om aan het Handvest zin en betekenis te geven. Dit is echter niet het geval. In verscheidene artikelen van het Handvest en in de praktijk van de Algemene Vergadering wordt regelmatig een onderscheid gemaakt tussen de gewone of administratieve begrotingen en de bijzondere of buitengewone begrotingen ⁽²⁾. Het finacnieel reglement der V.N. kent echter dit onderscheid niet, en er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de begrotingsposten voor de administratie en voor de uitvoering; alle voorstellen in deze zin werden verworpen. In de resoluties over de jaarlijkse begrotingen voorziet de Algemene Vergadering steeds uitgaven die betrekking hebben op bijzondere activiteiten van de Organisatie o.m. in verband met de activiteiten strekkende tot het behoud van de internationale vrede en veiligheid. Indien derhalve paragraaf 1 van artikel 17 het niet verder ge-

kwalificeerde woord «begroting» gebruikt, dan moet hieronder zowel de gewone, administratieve begroting worden verstaan als de buitengewone of operationele begroting. Logischerwijze moet dus ook de uitdrukking «uitgaven der Organisatie» in paragraaf 2 alle uitgaven der Organisatie dekken, en niet alleen de gewone uitgaven.

Overgaande tot het onderzoek van de plaats welke artikel 17 in de algemene structuur en de economie van het Handvest inneemt, gaat het Hof na of de budgetaire bevoegdheid van de Algemene Vergadering, zoals die in bedoeld artikel wordt omschreven, op enigerlei wijze woordt beperkt. Deze beperking zou op haar beurt de betekenis van het woord «uitgaven» in paragraaf 2 kunnen beïnvloeden. In dit verband werd voor het Hof het argument voorgestaan dat de budgetaire bevoegdheid van de Algemene Vergadering beperkt zou zijn tot de uitgaven die niet voortvloeien uit de operaties tot het behoud van de internationale vrede en veiligheid. Deze laatste uitgaven zouden geen «uitgaven der Organisatie» zijn, vermits deze operaties tot de uitsluitende bevoegdheid van de Veiligheidsraad behoren. Voor de financiering van deze operaties wordt in artikel 43 van het Handvest voorzien dat de Veiligheidsraad met de betrokken Staten verdragen kan aangaan.

In een zeer merkwaardig betoog waarop verder nog in het detail wordt teruggekomen, ontzenuwt het Hof deze bewering door er vooreerst op te wijzen dat de bevoegdheid van de Veiligheidsraad inzake het behoud van de internationale vrede en veiligheid geen uitsluitende bevoegdheid is. Ook de Algemene Vergadering heeft in dit opzicht zekere bevoegdheden die in de artikels 11 tot 14 van het Handvest omschreven zijn. Artikel 11, paragraaf 2 van het Handvest stipuleert wel dat «iedere kwestie... die een actie uitlokt» door de Algemene Vergadering, vóór of na de bespreking, aan de Veiligheidsraad moet worden overgemaakt, doch onder het woord «actie» dient, volgens het Hof, alleen die vorm verstaan welke dwangmaatregelen impliceert zoals die in hoofdstuk VII van het Handvest zijn omschreven. Elke andere vorm van actie ten einde de internationale vrede en veiligheid te handhaven, kan ook door de Algemene Vergadering worden aanbevolen. Voor de uitvoering ervan kan de Algemene Vergadering, overeenkomstig artikel 22 van het Handvest, subsidiaire organismen oprichten. De operaties van de UNEF en van de ONUC zijn, aldus het Hof, geen dwangmaatregelen in het kader van het Hoofdstuk VII van het Handvest, en derhalve is ook artikel 43, dat deel uitmaakt van dit Hoofdstuk, hier niet van toepassing. Doch zelfs in de veronderstelling dat het artikel 43 wel in aanmerking zou komen, oordeelt het Hof dat de Lid-Staat in de onderhandelingen met de Veiligheidsraad zou kunnen eisen dat een gedeelte van de lasten zouden gedragen worden door de Organisatie. Dit gedeelte van de uitgaven zou dan alleszins moeten beschouwd worden als «uitgaven der Organisatie».

Na aldus het artikel 17 geïnterpreteerd te hebben en zich een oordeel te hebben gevormd over de algemene bepaling van de uitgaven der Organisatie, gaat het Hof onderzoeken of de in de aanvraag tot advies opgesomde uitgaven, nl. diegene welke betrekking hebben op de werking van de UNEF en de ONUC, wel degelijk «uitgaven der Organisatie» zijn. Hiertoe, zegt het Hof, is het noodzakelijk dat wordt nagegaan of de uitgaven gedaan werden overeenkomstig de doelstellingen van de Verenigde Naties. Met andere woorden: indien het onderzoek zou uitwijzen dat de opera-

ties waarvoor deze uitgaven werden aangewend, niet stroken met de doelstellingen der V.N., dan kunnen deze uitgaven niet worden aangezien als «uitgaven der Organisatie».

De doeleinden der Verenigde Naties zoals die in artikel 1 van het Handvest worden opgesomd, zijn zeer ruim: de internationale vrede en veiligheid handhaven, onder de naties vriendschappelijke betrekkingen ontwikkelen, de internationale samenwerking op alle gebied verwezenlijken, een centrum zijn waar de inspanningen der naties voor die gemeenschappelijke doeleinden harmoniëren. Ofschoon zeer ruim, zijn deze doeleinden niet onbeperkt evenmin als de aan de Organisatie en haar organen verleende bevoegdheden om deze doeleinden te verwezenlijken. In de mate waarin zij de Organisatie niet hebben belast met de verwezenlijking van deze doelstellingen, behouden de Leden hun soevereiniteit en hun vrijheid van handelen. Indien anderzijds echter de Organisatie zekere maatregelen treft waarvan met recht kan beweerd worden dat zij van aard zijn om de gestelde doeleinden te bereiken, dan moet men aannemen dat de Organisatie haar bevoegdheden niet overschrijdt.

Van een geheel andere aard is het probleem van de verdeling der bevoegdheden in de Organisatie zelf onder de verschillende organen. Deze verdeling is vastgesteld door het Handvest, precies zoals de verdeling der machten en bevoegdheden in een Staat geregeld is door de Grondwet. Indien één der organen zijn aldus voorgeschreven en omschreven bevoegdheid te buiten gaat en zich de bevoegdheden aanmatigt van een ander orgaan of indien de bevoegdheden niet worden uitgeoefend op de door het Handvest voorgeschreven manier, dan raakt dit alleen de interne structuur van de Organisatie. In tegenstelling tot het intern recht, kennen de Verenigde Naties geen orgaan dat de constitutionaliteit van de handelingen en besluiten alsmede hun geldigheid kan nagaan, ofschoon bij het opstellen van het Handvest gepoogd werd om het Internationaal Gerechtshof hiermede te gelasten. Indien, aldus het Hof, een onbevoegd orgaan tot de onderneming van een operatie heeft besloten, dan blijven de daartoe gedane uitgaven «uitgaven der Organisatie» in de zin van artikel 17, paragraaf 2, op voorwaarde nochtans dat de ondernomen actie strookt met de algemene doelstellingen der Organisatie. Is zulks voor de UNEF en de ONUC het geval geweest?

De bevoegdheden en de opdracht van de UNEF worden omschreven door de resoluties van de Algemene Vergadering van 4 en 5 november 1956, en in detail uiteengezet door de Sekretaris-generaal der Organisatie in diens verslagen van 5 en 6 november. De hoofdzakelijke opdracht bestond erin het stopzetten van de vijandelijkheden tussen Israël, Frankrijk en Groot-Brittannië enerzijds, en Egypte anderzijds, «te verzekeren en te controleren». De UNEF kon echter — en dit wordt in de hogergenoemde documenten duidelijk onderstreept — haar functies slechts met de toestemming der betrokken partijen uitoefenen. Dit impliceert reeds dat de UNO-strijdmacht in het Midden-Oosten niet was bestemd tot het nemen van dwangmaatregelen en dat haar actie niet in verband stond met het Hoofdstuk VII van het Handvest. Volgens het Hof laten de eigenlijke operaties van de UNEF, d.w.z. de manier waarop zij in de praktijk is opgetreden, evenmin toe te besluiten dat het hier ging om dwangmaatregelen. Niettemin werden, steeds volgens het Hof, de operaties ondernomen om één der hoofddoeleinden der V.N. te verwezenlijken, nl. het

behoud van de internationale vrede en veiligheid. Op grond van deze vaststellingen besluit het Hof dan ook dat de uitgaven aangegaan voor de oprichting en de werking van de UNEF *prima facie* moeten aanzien worden als « uitgaven der Organisatie ». Dit besluit wordt gestaafd door de praktijk van de Algemene Vergadering: de financiering van de UNEF operaties werd steeds beschouwd als een uitgave der Organisatie in de zin van artikel 17, 2.

In haar resolutie van 7 november 1956, lid 5, keurt de Algemene Vergadering de door de Sekretaris-generaal voorgestelde financieringsprincipes goed. Volgens deze beginselen zouden de uitgaven en ontvangsten voor de UNEF niet op de gewone begroting van de Organisatie geboekt worden, wat echter niet belet dat de werking van de strijdmacht onder de hoofdzakelijke verantwoordelijkheid van de Organisatie valt. Derhalve moet, in de optiek van de Sekretaris-generaal, de speciale rekening eveneens beheerst worden door de bepalingen van artikel 17, 2 van het Handvest. Op 26 november 1956 keurde de Algemene Vergadering deze beginselen opnieuw goed en machtigde zij de Sekretaris-generaal een speciale rekening te openen. Dit betekent echter niet, aldus de kommentaar van het Hof, dat de stortingen voor deze speciale rekening niet kunnen gebeuren door de Leden volgens een door de Algemene Vergadering vastgesteld barema. In haar resolutie van 21 december 1956, en in de resoluties over de budgetaire kwesties in de jaren 1957 en 1958 wordt zulks uitdrukkelijk bevestigd.

Tot de oprichting van de ONUC is besloten geworden door de resolutie van de Veiligheidsraad van 14 juli 1960. Het spreekt vanzelf dat dit is gebeurd met de bedoeling de internationale vrede en veiligheid te handhaven. Het Hof wijdt hier uit over een bijkomstig probleem in verband met de bevoegdheden van de Sekretaris-generaal. Volgens het Handvest moet, zo werd beweerd, de Veiligheidsraad de Leden aanduiden die moeten bijdragen tot de uitvoering der beslissingen, en in het geval van de ONUC is dit gebeurd door de Sekretaris-generaal. Er zou dus een onregelmatigheid zijn gebeurd in de uitvoering van de resoluties van de Veiligheidsraad. Het Hof verwerpt deze zienswijze op grond van het mandaat dat door de Veiligheidsraad uitdrukkelijk aan de Sekretaris-generaal werd verleend. Trouwens werd de actie van de Sekretaris-generaal in alle verdere resoluties, zowel van de Algemene Vergadering als van de Veiligheidsraad, zonder enige tegenspraak goedgekeurd. Niets belet overigens de Veiligheidsraad subsidiaire organen op te richten (art. 29 van het Handvest), en de Sekretaris-generaal kan, op grond van artikel 98 van het Handvest, met andere functies belast worden.

Hierop keert het Hof terug tot de functies van de ONUC, en stelt vast dat de gewapende strijdmachten die in Congo werden ingezet « niet gemachtigd waren tegen om het even welke Staat maatregelen van militaire aard te nemen ». De UNO-operaties in Congo impliceerden geen preventieve of dwangmaatregelen, en zijn derhalve niet te zien in het kader van Hoofdstuk VII. Bijgevolg, aldus het Hof, zijn de uitgaven voor de ONUC eveneens als « uitgaven der Organisatie » te beschouwen. Nu moeten wij wel vaststellen dat in de argumentatie van het Hof een zekere lacune steekt. Inderdaad, terwijl voor de UNEF niet alleen de nadruk wordt gelegd op de overeenkomstigheid met de doeleinden van het Handvest bij de oorspronkelijke bedoeling en oprichting van deze strijdmacht, doch evenzeer bij het optreden van deze strijdmacht in de praktijk, beperkt het Hof zich voor de ONUC

alleen tot een onderzoek van de bedoeling en functies ervan bij de oprichting. Over de manier waarop de ONUC haar functies heeft uitgeoefend wordt niet gesproken, en het Hof onderzoekt niet of de daadwerkelijke operaties met de hoofddoeleinden van de Organisatie strookten.

Voor de financiering van de UNO-operaties in Congo werd door de Algemene Vergadering in een resolutie van 20 december 1960 besloten tot de oprichting van een rekening *ad hoc*. De verdeling van de lasten onder de Leden der Organisatie gebeurde op basis van het gewoon barema van de bijdragen der Leden tot de begroting. De Algemene Vergadering was inderdaad van mening « dat de uitgaven voor de UNO-operaties in Congo voor 1960 « uitgaven der Organisatie » zijn in de zin van artikel 17, paragraaf 2, van het Handvest, en dat de verdeling van deze uitgaven onder de Leden hen de verplichting oplegt hun bijdrage te betalen ». In een andere resolutie van dezelfde dag werd de Sekretaris-generaal gemachtigd, voor de periode van 1 januari tot 31 maart 1961, uitgaven voor de UNOC te doen voor een totaal bedrag van 24 miljoen dollars. Respektievelijk op 3 en 21 april werd deze machtiging hernieuwd voor de volgende maanden. In haar resolutie van 21 april 1961 wijst de Algemene Vergadering erop dat « de aard van de buitengewone uitgaven voor de UNO-operaties in Congo essentieel verschillend is van de uitgaven der Organisatie die op de gewone begroting voorkomen, en dat derhalve, om deze te dekken, een andere procedure moet aangewend worden dan diegene welke toegepast wordt voor de verdeling van de gewone begroting ». Niettemin besliste de Algemene Vergadering « dat het bedrag van 100 miljoen dollars tussen de Leden zal verdeeld worden zoals een uitgave der Organisatie, volgens het barema van de bijdragen voor de gewone begroting... in afwachting van de opstelling van een verschillend barema om het hoofd te bieden aan de buitengewone uitgaven der Organisatie als gevolg van deze operaties ». De resolutie van 20 december 1961 betreffende de verdeling van een volgende schijf van 80 miljoen dollars, bevat een identieke verklaring. Hieruit moet, aldus het Hof, afgeleid worden dat de uitgaven voor de ONUC, ofschoon van buitengewone aard en essentieel verschillend van die opgenomen in de gewone begroting, niettemin « uitgaven der Organisatie » zijn in de zin van artikel 17, paragraaf 2. Het enige onderscheid met de gewone uitgaven is een in het vooruitzicht gesteld ander barema, doch het verdelingsprincipe blijft gehandhaafd.

Het Hof besluit haar argumentatie in dit advies door de vaststelling dat, zo onder « uitgaven der Organisatie » die sommen en uitgaven moeten begrepen worden om de kosten te dekken voor de verwezenlijking van de doeleinden der Organisatie, dit voor de uitgaven van de UNEF en de ONUC zeker het geval is. Derhalve zijn alle Leden der Verenigde Naties ertoe verplicht bij te dragen in de onkosten door deze operaties teweeg gebracht volgens het barema dat autoritatief door de Algemene Vergadering werd vastgesteld.

Tot zover de algemene gedachtengang van het advies waarvan wij ons voornemen thans de voornaamste punten aan een onderzoek te onderwerpen.

* * *

I. De adviserende functies van het Internationaal Gerechtshof.

Het artikel 96 van het UNO-handvest bepaalt o.m. :

« *De Algemene Vergadering of de Veiligheidsraad kan het Internationaal Gerechtshof om advies vragen over iedere juridische kwestie* » (3). Van zijn kant bepaalt artikel 65 van het Statuut van het IG: « *Het Hof kan een consultatief advies geven over iedere juridische kwestie op aanvraag van ieder orgaan of instelling daartoe gemachtigd door het Handvest of overeenkomstig diens bepalingen* ». Onmiddellijk stellen zich, in verband met de adviserende functies van het IG, twee voorname problemen: het discretionnaire karakter ervan, en het onderscheid tussen politieke en juridische kwesties.

a) De bevoegdheid is *discretionnaire*.

Zowel het Handvest als het Statuut erkennen dat het IG bevoegd is om de Verenigde Naties, in zekere omstandigheden, van advies te dienen over juridische kwesties. Het Statuut onderlijnt echter dat het Hof op een eventuele adviesaanvraag niet moet ingaan: « *Het Hof kan een advies geven* ». Deze discretionnaire bevoegdheid is alleen van toepassing bij adviesaanvragen over juridische kwesties vermits het Hof totaal onbevoegd is om zich over politieke kwesties uit te spreken. Deze discretionnaire bevoegdheid impliceert dat het Hof een advies mag weigeren en dat het zulks mag doen onder de voorwaarden en de omstandigheden waarover het zelf soeverein oordeelt. In zijn advies van 20 juli 1962 zegt het Hof hieromtrent:

« ...conformément à l'article 65 du Statut, la Cour ne peut donner un avis consultatif que sur une question juridique, la Cour n'a pas de pouvoir discrétionnaire en la matière: elle doit refuser de donner l'avis qui lui est demandé. Mais, même s'il s'agit d'une question juridique, à laquelle la Cour a indubitablement compétence de répondre, elle peut néanmoins refuser de le faire » (4).

In de praktijk stelt zich echter de vraag in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden het Hof kan of mag weigeren een advies te geven. Het Handvest en het Statuut verstrekken hierover geen criteria, zodat alleen het Hof oordeelt of deze voorwaarden vervuld zijn. Geen enkele Staat kan het Hof beletten gevolg te geven aan een adviesaanvraag die de Verenigde Naties gewenst achten. Reeds in zijn advies van 30 mei 1950 betreffende de *Interpretatie van de Vredesverdragen met Hongarije, Bulgarije en Roemenië* heeft het Hof dit principe uitdrukkelijk gehuldigd (5). Deze zienswijze steunt op een dubbele overweging. Enerzijds is het Hof — in tegenstelling tot zijn voorganger: het Permanent Internationaal Gerechtshof — een orgaan van de Verenigde Naties, en heeft aldus deel aan de werkzaamheden van de Organisatie. Anderzijds heeft een advies van het Hof geen verbindende kracht, tenzij de partijen, op voorhand en zonder voorbehoud, verklaren zich aan het advies te onderwerpen.

Derhalve zou een advies principieel niet mogen geweigerd worden tenzij omwille van wat het Hof noemt « *des raisons décisives* » (*compelling reasons*) (6).

Zo zou m.i. het Hof een advies kunnen weigeren over een vraag die buiten de bevoegdheid valt van het orgaan (Algemene Vergadering, Veiligheidsraad of een ander door de Algemene Vergadering aangewezen orgaan) of van een gespecialiseerde instelling welke de adviesaanvraag overeenkomstig artikel 96 van het Handvest doet. Dit argument steunt op het feit dat de Algemene Vergadering, op 3 december 1948, aan

de Interimaire Commissie toestond een advies aan te vragen over juridische kwesties in het raam van haar functies (7). Hetzelfde geldt voor adviesaanvragen welke de lege ferenda gesteld zijn en tot doel hebben aan het Hof te vragen wat wenselijk of doelmatig is. Volgens professor Guggenheim zou het Hof *ex officio* een adviesaanvraag moeten verwerpen indien het gewenste advies strijdig zou zijn met het positief recht (8). Ten slotte wordt, in de verdragen tussen de Organisatie der V.N. en de gespecialiseerde organisaties meestal ook bepaald dat deze laatste geen advies kunnen aanvragen welke hun betrekkingen met de UNO of hun betrekkingen onderling tot voorwerp hebben. Zulke adviezen kunnen alleen door de bevoegde organen der V.N. aangevraagd worden (9).

b) De juridische kwesties.

Sinds de adviseerende bevoegdheid van het Hof over politieke kwesties is uitgesloten, ligt het voor de hand dat Staten die bij de adviesaanvraag betrokken zijn, in hun schriftelijke en mondelinge stellingname voor het Hof, de opwerping zullen naar voor brengen dat het te behandelen probleem er een van politieke en niet van juridische aard is en op deze manier de onbevoegdheid van het Hof pleiten. Dit is o.m. het geval geweest in de kwesties van de *Reserves tot de Conventie over Volkenmoord* (1951). In de schriftelijke en mondelinge uiteenzettingen over *Zekere uitgaven der V.N.* kwam het terug tot zulke controverse waarop het Hof in de volgende bewoordingen antwoordde:

« Certes, la plupart des interprétations de la Charte des Nations Unies présentent une importance politique plus ou moins grande. Par la nature des choses, il ne saurait en être autrement. Mais la Cour ne saurait attribuer un caractère politique à une requête qui l'invite à s'acquitter d'une tâche essentiellement judiciaire, à savoir l'interprétation d'une disposition conventionnelle » (10).

De interpretatie van een bepaald artikel van het Handvest der V.N. kan bezwaarlijk gerekend worden tot de « *compelling reasons* » die het Hof er zouden toe doen besluiten een advies te weigeren. In zijn advies over de *Toelatingsvoorwaarden van een Staat als Lid der Verenigde Naties* (artikel 4, lid 1, van het Handvest), bevestigde het Hof dat, welke ook de motivering van een adviesaanvraag moge zijn, de interpretatie « *relève de l'exercice normal de ses attributions judiciaires* » (11).

Uit het feit dat het Hof bevoegd is om alleen over juridische kwesties een advies te geven volgt dat dit advies alleen van juridische aard mag zijn en dat enkel *juridische overwegingen* kunnen in aanmerking genomen worden. Wanneer het Hof aanvaardt zijn advies te geven, wordt het geschilpunt ontdaan van alle politieke aspecten. De Algemene Vergadering vroeg in haar resolutie om een « *avis juridique autorisé* », en in haar schriftelijke bemerkingen werd door de Franse regering uitdrukkelijk gewezen op het uitsluitend juridisch aspect van de zaak. Rechter *Sir Percy Spender* schrijft dan ook terecht in zijn individuele opinie, bij het advies gevoegd:

« Quand une demande d'avis consultatif a été présentée à la Cour et qu'elle décide de répondre à la requête, la question sur laquelle un avis a été sollicité passe... sur le plan juridique et revêt un nouveau caractère qui ne peut être déterminé qu'en faisant appel à des considérations juridiques, et uniquement à des considérations juridiques ». (12).

c) Is het advies verbindend?

Wij wezen er reeds op dat het advies van het IG geen verbindend karakter heeft; *per definitionem* is het consultatief. In het advies over *Zekere uitgaven der Verenigde Naties* heeft het Hof dit principe opnieuw bevestigd. In verband met de controle over de wettelijkheid van de beslissingen en aanbevelingen der Organen van de V.N. zegt het Hof dat het de oorspronkelijke bedoeling van de opstellers van het Handvest was om aan het IG de bevoegdheid op te dragen, het Handvest op een autoritatieve wijze te interpreteren.

In geval van betwisting zouden de door het Hof gegeven interpretaties dus bindend geweest zijn. De voorstellen in die zin werden echter niet aanvaard zodat de organen thans zelf hun bevoegdheid moeten bepalen en dat « *Pavis que la Cour s'apprête à donner ici est un avis consultatif* » (13).

Er is nochtans een moeilijkheid. Door de Algemene Vergadering werd, in haar resolutie van 20 december 1961, besloten om een advies te vragen « *reconnais-sant qu'elle avait besoin d'un avis juridique autorisé* » (*authoritative legal guidance*). Hoe moet deze toestand worden beoordeeld? Enerzijds is er de vraag om een geautoriseerd advies, en anderzijds is er het antwoord van het Hof dat dit advies slechts consultatief en niet-verbindend is. Zijn beide punten met elkaar verenigbaar? Wij nemen aan dat het advies in principe consultatief is en nooit uit zichzelf verplichtend kan zijn. De Algemene Vergadering wordt dus vrij gelaten, de interpretatie aan artikel 17, lid 2, gegeven, al dan niet te aanvaarden (14). Indien de Algemene Vergadering de door het Hof gegeven interpretatie in de praktijk omzet, en met 2/3 der stemmen *beslist* dat de lasten en uitgaven voor de UNEF en de ONUC door alle Leden moeten gedragen worden volgens een door haar vastgestelde verdeling, dan wordt het advies praktisch verbindend. De Lid-staten der minderheid kunnen de consultatieve aard van het advies niet inroepen om zich aan hun verplichting tot bijdrage te onttrekken.

Eerst en vooral omdat het Handvest een organisatie heeft opgericht die volgens de vastgestelde regels moet functioneren, en waarbij de minderheid is gehouden zich bij de besluiten van de meerderheid neer te leggen. Een Staat die lid wordt van de Verenigde Naties gaat de verbintenis aan de verplichtingen van het Handvest te aanvaarden (art. 4, lid 1, van het Handvest). Daarbij komt nog dat het Hof « *donne un avis non pas aux Etats, mais à l'organe habilité à le lui demander* » (15). Wat echter verbindend wordt, is niet het advies op zichzelf, doch de beslissing die op grond van het advies door de Algemene Vergadering werd genomen.

Er staat echter nog een andere redeneringswijze open. De aanvraag om een geautoriseerd advies kan erop wijzen dat, ofschoon het advies in principe niet verbindend is, de Algemene Vergadering op *voorhand* haar instemming heeft betuigd om, wat ook de uitslag van het advies weze, het als verbindend te aanzien. Het zou hier dus gaan om een vooraf gedane aanvaarding, welke eveneens door de betrokken partijen kan gebeuren. Het advies blijft niettemin consultatief en zijn eventueel verbindende kracht ontstaat eerst door de overeenkomst of door de verklaring van de Algemene Vergadering of door om het even welke andere verbintenis. Zo bepaalt artikel 37, lid 2, van de vestigingsakte der Internationale Arbeidsorganisatie dat alle arresten en adviezen van het IG elk tribunaal van de Organisatie zullen binden.

Ten slotte kan het advies nog onrechtstreeks een verbindend karakter bekomen door de formele aanvaarding ervan *nadat* het advies werd gegeven. Zo verklaart de Algemene Vergadering in een resolutie van 14 december 1950 met betrekking tot het advies over het Statuut van Zuidwest Afrika uitdrukkelijk dat zij het advies van het IG aanvaardt. Engeland en Frankrijk hebben, met betrekking tot hun geschil over de Tunesische en Marokkaanse dekreten, uitdrukkelijk het advies van het Hof in deze zaak aanvaard. Er is dus m.i. geen tegenspraak tussen de aanvraag om een « *avis autorisé* » en het consultatief karakter van het advies. Een advies blijft steeds consultatief en niet-verbindend, tenzij de betrokken partijen of de organen die het hebben aangevraagd hun instemming hebben betuigd of er zich toe hebben verbonden het advies als verplichtend te aanzien. Doch zelfs in deze gevallen is het advies slechts onrechtstreeks verbindend.

d) De interpretatievrijheid.

Ten slotte wijst het Hof, in verband met zijn advieserende bevoegdheid nog op een ander probleem. In de resolutie van de Algemene Vergadering der V.N. die de aanvraag om advies bevat, is er sprake van de uitgaven betreffende de UNO-operatie in Kongo en de UNO-strijdmacht in het Nabije Oosten. De Franse afvaardiging had bij de Algemene Vergadering op het ontwerp van resolutie een amendement ingediend waarin werd gevraagd dat het Hof zich eveneens zou uitspreken over de vraag of de resoluties waarbij de uitgaven werden toegelaten, overeenkomstig het Handvest werden genomen. Het Franse amendement had dus uitsluitend betrekking op de wettelijkheid van de *subsidaire* resoluties en niet van de hoofdresoluties waardoor de UNO-operaties in het Midden-Oosten en in Kongo werden ondernomen. Er wordt dus niet voorgesteld dat het Hof zich zou uitspreken over de vraag of de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad, toen zij de beslissing namen de UNO-strijdmachten op te richten en te gebruiken, hun bevoegdheden al dan niet hebben overschreden en of deze beslissingen of aanbevelingen overeenkomstig het Handvest werden genomen. Het ging in het Franse amendement enkel over de resoluties van de Algemene Vergadering waardoor de uitgaven voor deze operaties werden toegestaan (16). Dit amendement werd verworpen zodat de vraag aan het Hof uiteindelijk alleen betrekking had op de kwestie of de gedane uitgaven wel wezenlijk als uitgaven van de Organisatie moesten aanzien worden met al de gevolgen ervan. Nu stelt zich de vraag of en in hoever het Hof, bij de interpretatie van de aldus gestelde vraag, rekening mag houden met de voorafgaande procedure in de Algemene Vergadering. Betekent de verwerping van het Frans amendement dat het Hof zich met het daarin gestelde probleem niet mag bezig houden, en dat de Algemene Vergadering aldus het Hof een bindende beperking kan opleggen bij de uitoefening van zijn gerechtelijke bevoegdheden, en bij de manier waarop het Hof het UNO-handvest mag interpreteren? Het Hof heeft hierop ontkennend geantwoord en zijn volledige vrijheid van handelen als volgt beklemdoond:

« *Le rejet de l'amendement français ne constitue pas une injonction pour la Cour d'avoir à écarter l'examen de la question de savoir si certaines dépenses ont été « décidées conformément aux dispositions de la Charte », si la Cour croit opportun de l'aborder. ... la Cour doit avoir la pleine liberté d'examiner tous les éléments pertinents dont elle dispose pour se faire*

une opinion sur une question qui lui est posée en vue d'un avis consultatif » (17).

Deze interpretatievrijheid van het Hof geldt echter alleen voor het motiverend deel van het advies, zodat het vroeger door het Hof reeds erkende principe gehandhaafd blijft volgens hetwelk het Hof zich, in het dispositieve deel, moet houden aan de inhoud van de gestelde vraag. Het Permanent Internationaal Gerechtshof had in 1927 reeds erkend dat « *la Cour est tenue par les termes des questions telles qu'elles ont été formulées... dans l'espèce* » (18).

Zoals Rechter Morelli in zijn individuele opvatting bij het advies gevoegd terecht doet opmerken, is de vrijheid van het Hof slechts voorwaardelijk; zij is gebonden enerzijds door het recht en de logica, en anderzijds door het doel dat het Hof moet nastreven en dat erin bestaat een oplossing te geven aan de gestelde vraag (19).

* * *

II. De interpretatie van internationale verdragen en van het Handvest der Verenigde Naties.

Het antwoord op de vraag van de Algemene Vergadering of bepaalde uitgaven als uitgaven der Organisatie moeten beschouwd worden, impliceert een interpretatie van een artikel van het Handvest, nl. artikel 17, paragraaf 2. Overeenkomstig de manier waarop het Hof vroeger het Handvest heeft geïnterpreteerd (in het advies over de *Toelating van Staten tot de Organisatie*), heeft het Hof ook in dit advies de principes herhaald die, bij de interpretatie van een artikel van het Handvest, moeten in acht genomen worden.

In de loop van haar onderzoek is de hoogste internationale rechtsinstantie nog in aanraking gekomen met enkele bijzondere interpretatieproblemen waarvan wij voornamelijk moeten onthouden het zogenaamd principe van de *latere praktijk* der Staten: « *le principe de la pratique ultérieure* ».

Hierbij valt echter te bemerken dat, zo het Hof de problemen in verband met het Handvest slechts terloops aanduidt, wij in de individuele en afzonderlijke opvattingen van de Rechter, een rijke inlichtingsbron vinden. Zij hebben de algemeen geformuleerde principes nader omschreven en hun toepasselijkheid op onderhavig geval nagegaan.

a) De interpretatie van het Handvest.

Bij de interpretatie van artikel 17, paragraaf 2, doet het Hof opmerken dat hiervoor dezelfde principes gelden als voor de interpretatie van verdragen in het algemeen, « *étant donné qu'elle a reconnu que la Charte est un traité multilatéral, bien qu'elle présente certaines caractéristiques spéciales* » (20). De door het Hof reeds vroeger toegepaste interpretatiemethode van het Handvest wordt hier weer in praktijk gebracht: na een onderzoek van de tekst van een bepaald artikel, houdt het Hof rekening met de structuur van het Handvest en met de hierin vastgelegde verhouding tussen de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad. De bevestiging van de aldus bekomen resultaten wordt ten slotte gezocht in de wijze waarop de betrokken organen het artikel in de praktijk hebben geïnterpreteerd. Wat betreft de interpretatie van de tekst moeten, volgens een door het Hof gevestigde rechtspraak, de woorden geïnterpreteerd worden volgens hun natuurlijke en gewone betekenis in de samenhang waarin ze staan. In zijn arrest over de preliminaire excep-

ties in de zaak van de *Tempel van Préah Vihear* werd dit door het Hof uitdrukkelijk bevestigd (21). En in zijn advies over de *Samenstelling van de Commissie voor maritieme veiligheid van de I.M.C.O.* zegt het Hof o.m.: « *Le mot tire son sens du contexte dans lequel il est employé. ... Les termes doivent être interprétés suivant leur signification naturelle et ordinaire, selon le sens qu'ils ont normalement dans leur contexte* » (22).

Dat het Handvest bijzondere eigenschappen heeft waardoor het zich onderscheidt van de andere multilaterale verdragen wordt voornamelijk door Rechter Sir Percy Spender in zijn individuele opvatting belicht. Hij gaat uit van de stelling dat de interpretatie van een tekst tot doel heeft de intenties van de partijen vast te leggen op het ogenblik dat het verdrag werd afgesloten. Bij het Handvest is de intentie van de oorspronkelijke partijen van ondergeschikt belang aangezien deze oorspronkelijke partijen niet eens meer de helft vertegenwoordigen van de tegenwoordige Leden der Organisatie. Wat hier van hoofdzakelijk belang is, is de tekst van het Handvest zoals hij is. Nu is deze tekst, behalve in enkele uitzonderlijke gevallen, in zeer ruime bewoordingen opgesteld en vereist daarom een zeer brede interpretatie. Daarbij moet in de eerste plaats worden rekening gehouden met de doeleinden van het Handvest. Derhalve moet het Hof, in tegenstelling tot de tegenwoordige strekkingen, geen al te groot belang hechten aan de voorbereidende werkzaamheden of aan de gevolgde praktijk. In de meeste gevallen zal een interpretatie in het licht van de algemene doeleinden van de Organisatie, voldoende opheldering verschaffen en de natuurlijke en gewone betekenis van een tekst laten uitschijnen. Is dit het geval, dan is het probleem opgelost; het is slechts indien de tekst nog tegenstrijdig is en voor een verschillende uitleg vatbaar, of indien hij tot een onredelijk resultaat leidt, dat het Hof andere interpretatiemethodes kan en mag aanwenden. Vanzelfsprekend hebben de oorspronkelijke opstellers van het Handvest niet alles kunnen voorzien, en er ontstaan aldus toestanden die enige twijfel doen ontstaan omtrent de bevoegdheden van de verschillende organen. In deze gevallen moet het Handvest worden geïnterpreteerd op een manier die toelaat dat de aan de Organisatie verleende bevoegdheden (en dus ook de bevoegdheden aan de verschillende organen verleend) kunnen uitgeoefend worden. Men moet dus steeds de voorkeur geven aan de interpretatie welke de verwezenlijking van de doelstellingen toelaat en bevordert, en niet aan diegene welke ze remt (*ut res magis valeat quam pereat*).

Het doel van de interpretatie moet dus zijn: « *s'assurer du sens de la disposition pertinente de la Charte, en tenant compte de son contexte. Le sens du texte en question sera élucidé par les buts énoncés en vue desquels les termes de la Charte ont été rédigés* » (23). Tot zover de mening van Rechter Sir Percy Spender. Het lijkt ons echter zeer twijfelachtig of deze mening volstaat om een door het Hof gevestigde rechtspraak te doen veranderen. Het is zeker juist dat men de oorspronkelijke bedoeling van de opstellers van het Handvest niet aan alle Leden mag toeschrijven, en dat derhalve het onderzoek naar de oorspronkelijke intentie, met een referentie naar de voorbereidende werkzaamheden, slechts van bijkomende aard is. Doch een eenvoudige textuele interpretatie, in het licht van de doeleinden der Organisatie, kan tot een besluit leiden dat door de voortdurende praktijk van de Organisatie wordt tegengesproken.

In dit geval zou het Hof waarschijnlijk deze praktijk verkiezen boven de abstracte interpretatie, niet

als een uiting van wat de oorspronkelijke intentie was, maar van wat de zienswijze is van de meerderheid der Leden. Indien, zoals *Sir Percy* zegt, het Handvest zeer ruim moet worden geïnterpreteerd, dan is het ook aan te nemen dat de praktijk der Organisatie, zolang zij geen manifeste verkrachting van de termen van het Handvest is, een vermoeden van wat de korrekte interpretatie is, oplevert. Zij kan zelfs aanleiding geven tot een gewoonterecht dat een vroegere verdragsnorm kan vernietigen, in de veronderstelling natuurlijk dat een bepaalde houding werd aangenomen met de *opinio juris sive necessitatis*, wat in elk geval te bewijzen blijft.

Dit brengt ons midden in het debat over het principe van de latere praktijk.

b) De interpretatie op grond van de praktijk.

Op dit punt is het Volkenrecht in volle ontwikkeling. Het beginsel van de latere praktijk (*pratique ultérieure, subsequent conduct*) is door het IG steeds aangewend geworden, doch er bestaat hierover nog geen vast omschreven doctrine. Soms zoekt het Hof in de praktijk de bevestiging van een besluit waartoe het op grond van de normale interpretatiemethodes is gekomen. In andere gevallen, wanneer de gewone interpretatiemethodes tot geen oplossing leiden, hetzij omdat de tekst dubbelzinnig blijft of voor verschillende uitleg vatbaar, hetzij omdat de besluiten onredelijk of absurd zijn, ofwel nog omdat de tekst een bepaald vraagstuk niet behandelt, neemt het Hof zijn toevlucht tot andere interpretatiemethodes waaronder voornamelijk de praktijk der Staten. In deze laatste gevallen kan eerst aan de tekst zin en betekenis worden gegeven nadat de praktijk werd onderzocht. Van beide hypothesen vinden wij voorbeelden in de rechtspraak.

1. De praktijk als bevestiging van een interpretatie.

In deze gevallen is het onderzoek van de praktijk geen interpretatiemethode waardoor aan een tekst zin en betekenis wordt gegeven. Dit onderzoek wordt eerder door het Hof gedaan als een *test*, om de bekomen interpretatie aan de werkelijkheid te toetsen. In zijn advies van 8 juni 1960 over de *Samenstelling van de commissie voor maritieme veiligheid van de I.M.C.O.*, moest het Hof het artikel 28, paragraaf a), van de oprichtingsakte van deze Organisatie interpreteren. Hierin komen o.m. de woorden « *pays qui possèdent les flottes de commerce les plus importantes* » voor. Deze uitdrukking is voor een dubbele uitleg vatbaar. Als criterium kan worden aangehaald de tonnemaat die ofwel feitelijk toebehoort aan de onderhorigen van een Staat, ofwel ingeschreven is in de vlagvoerende Staat. Om hierover meer klaarheid te hebben, onderzoekt het Hof de andere bepalingen van de Conventie en komt tot het besluit dat alleen de ingeschreven tonnemaat als criterium kan worden aangewend. De bevestiging van deze interpretatie vond het Hof in de praktijk van de Vergadering der I.M.C.O. en in de internationale gebruiken (24).

In het advies over *Zekere uitgaven der V.N.* gaat het Hof o.m. de betekenis na van het woord « begroting » in artikel 17, paragraaf 1, van het Handvest. Op grond van een textuele interpretatie wordt besloten dat onder « begroting » zowel de gewone als de buitengewone moet worden verstaan. Daarop onderzoekt het Hof de praktijk der Algemene Vergadering en stelt vast dat « *en fait, la pratique de l'Organisation est entièrement conforme au sens ordinaire de ces termes* » (25). Een zelfde procédé wordt toegepast voor de interpretatie van het woord « actie » in

de laatste zin van artikel 11, paragraaf 2, van het Handvest. De normale en natuurlijke betekenis ervan is: een actie die tot de uitsluitende bevoegdheid van de Veiligheidsraad behoort. Het Hof vervolgt dan: « *La pratique de l'Organisation au cours de son histoire confirme les éclaircissements qui viennent d'être donnés sur le terme « action »...* » (26).

2. De praktijk als originele interpretatiemethode.

Het is een algemeen erkend beginsel van de interpretatieleer dat in de eerste plaats de tekst van het omstreden artikel of verdrag moet nagegaan worden. De bewoordingen moeten geïnterpreteerd worden volgens hun normale en natuurlijke betekenis in de samenhang waarin zij staan (27). Slechts om uitzonderlijke redenen kan een andere interpretatiemethode worden toegelaten, bv. indien de gewone of natuurlijke betekenis tot onredelijke of absurde besluiten zou leiden (28). Men kan dan zijn toevlucht nemen tot de voorbereidende werkzaamheden of tot de praktijk. Het Hof heeft deze principes duidelijk omschreven in zijn advies van 3 maart 1950 over de *Bevoegdheden van de Algemene Vergadering voor toelating van een Staat tot de V.N.*

« *Si, aldus het Hof, les mots pertinents, lorsqu'on leur attribue leur signification naturelle et ordinaire, ont un sens dans leurs contexte, l'examen doit s'arrêter là. En revanche, si les mots, lorsqu'on leur attribue leur signification naturelle et ordinaire, sont équivoques ou conduisent à des résultats déraisonnables, c'est alors — et alors seulement — que la Cour doit rechercher par d'autres méthodes d'interprétation ce que les parties avaient en réalité dans l'esprit quand elles se sont servies des mots dont il s'agit* » (29).

Er heeft zich in de rechtspraak een algemeen principe ontwikkeld volgens hetwelk slechts dan tot andere interpretatiemethodes mag worden gegrepen, indien de textuele interpretatie niet toelaat tot een redelijk besluit te komen. Er bestaat dus wel degelijk een hiërarchie der interpretatiemethodes. Andere methodes als de textuele mogen niet aangewend worden indien de tekst een natuurlijke en aanvaardbare zin en betekenis heeft in de samenhang waarin hij zich bevindt. In zijn arrest van 26 mei 1961 over de *preliminaire exceptions in de zaak van de Tempel van Préah Vihear* schrijft het Hof o.m.:

« *S'il apparaissait une contradiction... en ce cas, suivant une jurisprudence établie depuis longtemps, la Cour a le droit de rechercher en dehors des termes de la déclaration le moyen de résoudre cette contradiction et notamment elle peut tenir compte d'autres circonstances pertinentes* » (30).

Onder deze « *circonstances pertinentes* » verstond het Hof de nadere houding van Thailand ten overstaan van de bevoegdheid van het Internationaal Gerechtshof. Deze constante houding was voor het Hof een aanwijzing voor de interpretatie die aan de verklaring van Thailand moest worden gegeven. In het geschil tussen Honduras en Nicaragua moest het Hof o.m. nagaan op welke datum het verdrag Gamez-Bonilla van kracht was geworden. De tekst zelf van het verdrag liet hierover geen duidelijk besluit toe, zodat het Hof de praktijk van de partijen naging (31).

Uit de rechtspraak kan men besluiten dat het Hof bijna in elk geval de praktijk nagaat, al was het maar om er een bevestiging in te vinden van een interpretatie. Deze methode werd in het advies over *Zekere*

uitgaven van de V.N. door Sir Percy Spender aan-gevochten omdat zij niet strookt met de algemene interpretatieleer die wil dat de interpretatie moet op-houden van het ogenblik dat, door de textuele inter-pretatie, een aanvaardbare, redelijke conclusie werd gevonden. Zulks is geheel juist, en het Hof bevestigde dit principe meermaals. Doch, zoals gezegd, is het onderzoek naar de praktijk om er een bevestiging in te vinden van een bekomen resultaat, geen eigenlijke interpretatiemethode en derhalve geheel toelaatbaar.

Volledigheidshalve moeten wij hieraan toevoegen dat het Hof de praktijk van de Staten nog in een ander verband kan onderzoeken, nl. om de houding en op-vatting van een Staat te kennen, t.o.v. een zekere toestand of in een bepaald geschil. Uit dit onderzoek kan eventueel een *estoppel*-argument worden afgeleid indien blijkt dat de houding door een Staat aan-genomen en waardoor een andere partij in haar han-delen werd beïnvloed, indruist tegen een aanspraak of een beweerde interpretatie. Uit de praktijk wordt dus wel een intentie afgeleid en ze wordt dus wel geïnter-preteerd, doch het gaat hier niet om een interpretatie-methode volgend op een onbeslist resultaat van de gewone interpretatiemethodes. Een theoretisch voor-beeld, uit een overvloedige rechtspraak afgeleid, kan dit verduidelijken. Twee Staten beweren, op grond van één en hetzelfde document, aanspraak te kunnen maken op een zeker grondgebied. Ofschoon de tekst in het voordeel van één van beiden kan uitvallen, zal het Hof, indien de argumentatie van de partijen op de praktijk berust, deze praktijk moeten onderzoeken. Het kan aldus vaststellen dat, ofschoon volgens de tekst van het omstreden document behorend aan A, deze laatste er nooit aanspraak liet op gelden en op de feitelijke uitoefening van de soevereiniteit door B nooit heeft gereageerd. Hieruit kan worden besloten tot de soevereiniteit van B op grond van een verkrijgende verjaring. A kan dus zijn titel niet laten gelden omdat hij, door zijn constante praktijk, impliciter heeft inge-stemd met de soevereiniteit van B. Nu kan m.i. het Hof de praktijk der Staten in deze gevallen niet *ex officio* onderzoeken, doch alleen indien de argumen-tatie van de partijen hierop steunt. Dit overeenkomstig het in de internationale rechtspraak geldend principe dat het Hof rekening moet houden met de argumen-tatie en de conclusies van de partijen. Zo beide par-tijen zich uitsluitend op de tekst beroepen, kan het Hof alleen op grond van de deze tekst beslissen, tenzij geen duidelijk besluit zou mogelijk zijn.

Na in het algemeen deze beginselen over de praktijk der Staten te hebben onderzocht, blijft nog een zeer belangrijke bemerking te maken. Wat het IG in het advies over *Zekere uitgaven van de V.N.* onderzoekt (zoals ook in andere adviezen die een artikel van het Handvest tot voorwerp hebben), is niet de praktijk van de Staten, doch de praktijk van de Organisatie en haar organen. Is, bij de interpretatie van het Handvest, de praktijk der Organen evenwaardig aan de praktijk der partijen aan een internationaal verdrag? Deze vraag werd door Sir Percy Spender in zijn individuele opvatting gesteld en in een negatieve zin beantwoordt.

« Il m'est difficile, zo schrijft hij, d'accepter la thèse selon laquelle une pratique suivie par un organe des Nations Unies peut avoir la même valeur que la conduite ultérieure des parties à un accord bilatéral...

« Selon moi, on ne saurait établir une équivalence entre la « conduite ultérieure » et la pratique d'un organe des Nations Unies. Non seulement un tel organe n'est par partie à la Charte mais encore... l'Assemblée générale et le Conseil de Sécurité ne sont tous

deux que des mécanismes par l'intermédiaire desquels les Membres des Nations Unies expriment leurs vues et agissent » (32).

Hierbij moet echter bedacht worden dat de Staten door de Organen der V.N. hun mening te kennen geven. zodat onrechtstreeks de opvatting van de Staten door de rechtshandelingen van de organen van de Organiza-tie tot uiting komt. Zeker gaat het hier alleen om de mening van de *meerderheid* die aan de *minderheid* wordt tegengesteld, doch dit is nu éénmaal de regel in een Organisatie. Overigens kan, uit het feit dat het Hof, telkens wanneer een bepaling van het Handvest of van een grondwet van een andere Organisatie moet geïnterpreteerd worden, de praktijk van de organen onderzoekt, het besluit getrokken worden dat de werk-zaamheden van deze organen een vermoeden *juris tantum* opleveren voor de korrekte interpretatie van deze instrumenten. Dit betekent echter niet — en hierin delen wij volkomen de mening van Sir Percy — dat de meerderheid *alles* mag doen, en dat een door haar aangenomen interpretatie het Handvest kan wijzigen, of dat daardoor een bepaald orgaan zich de bevoegdheden kan toeëigenen die het in het geheel niet bezit. Het is genoegzaam bekend dat de bewoor-dingen van het Handvest, in ruime zin gesteld, een ruime interpretatie en zelfs meerdere interpretaties kunnen toelaten. Een onderzoek van de praktijk der organen kan tot gevolg hebben dat aan één of andere mogelijkheid de voorkeur wordt gegeven. Doch in geen geval kan deze praktijk, hoe frekwent zij ook zij en welke ook de omvang van de meerderheid weze, af-brek doen aan de zin van het Handvest. Hier raken wij het probleem aan van de geldigheid der rechts-handelingen der organen van de V.N. waarover verder nog in het bijzonder wordt gehandeld.

De Poolse rechter, en voorzitter van het IG., Winiarski, steunt zich, in zijn afwijkende mening, niet op de praktijk van de organen, maar op de praktijk van de Leden der Organisatie. De Algemene Vergadering besliste de verdeling van de kosten onder de Lidstaten, doch in de praktijk betaalt de overgrote meerderheid der Leden de verschuldigde bijdragen niet. Voor de periode van 14 juli tot 31 december 1960 hebben 35 Staten betaald, terwijl 64 andere Leden hun bijdrage niet storten. Voor de periode gaande van 1 januari tot 31 oktober 1961 is de verhouding slechts 21 tegen 78! Men stelt vast, aldus Winiarski, dat de resoluties van de Algemene Vergadering niet worden opgevolgd, en het aantal weigerende Lidstaten is zo omvangrijk dat de juridische betekenis van dit feit moeilijk te verwaarlozen is (33). Ofschoon de vaststelling van de *opinio juris* over het algemeen niet gemakkelijk is, kan in dit geval niet ontkend worden dat de weigeren-de Leden gehandeld hebben in de overtuiging dat de resoluties van de Algemene Vergadering over de ver-delung der lasten ongeldig zijn. Weliswaar bestaat in de internationale rechtsorde geen orgaan dat de bevoegd-heid bezit om de geldigheid van rechtshandelingen na te gaan, en derhalve « *c'est l'Etat qui se croit lésé qui rejette lui-même un acte juridique entaché à son avis de nullité* » (34).

c) Bijzondere problemen van interpretatie.

Het artikel 17 van het Handvest der V.N. is als volgt gesteld :

1. De Algemene Vergadering onderzoekt de begroting van de Organisatie en keurt ze goed.
2. De uitgaven der Organisatie worden gedragen

Vergadering volgens artikel 11, paragraaf 2, mag aanbevelen anderzijds, bestempelt het Hof deze laatste als « *opérations visant au maintien de la Paix* » (42). Uit de praktijk der V.N. citeert het Hof het voorbeeld der aanbevelingen over de oprichting van commissies of andere organismen, « *subsidiare* » organismen genoemd. Deze subsidiaire organismen, waarvoor het Handvest geen definitie geeft, zijn hulporganen bestemd om het hoofdorgaan dat hen heeft opgericht bij te staan in de uitoefening van diens functies (43). De uitvoering van deze aanbevelingen veronderstelt een handeling van de Organisatie, een *actie*, die echter niets gemeens heeft met de acties voorzien in hoofdstuk VII van het Handvest. De functies welke de Algemene Vergadering inzake het behoud van de vrede en veiligheid bezit, en die derhalve aan deze subsidiaire organismen kunnen opgedragen worden, zijn b.v. het onderzoek (enquête), de controle en de observatie. Maar, zo vervolgt het Hof, « *la façon dont ces organes subsidiaires sont utilisés dépend du consentement de l'Etat ou des Etats intéressés* » (44).

De bevoegdheden van de Algemene Vergadering, zoals die in de artikels 10 tot 14 worden omschreven, zijn niet exclusief en kunnen, zoals hoofdstuk VI van het Handvest (artikels 34 tot 38) leert, ook door de Veiligheidsraad worden uitgeoefend. In deze zin werd de uitdrukking « *konkurerende bevoegdheid* » gebruikt.

Excursie.

Er stelt zich in verband met deze verdeling van bevoegdheden een belangrijke vraag welke door het Hof niet onmiddellijk is behandeld geworden. Indien aangenomen wordt dat de Algemene Vergadering slechts aanbevelingen kan doen die geen actie veronderstellen in de zin van hoofdstuk VII van het Handvest, hoe moet men dan de aanbevelingen beoordelen tot het afbreken van diplomatieke betrekkingen met een bepaalde Staat? Het afbreken der diplomatieke betrekkingen wordt voorzien in artikel 41 (hoofdstuk VII) van het Handvest als één der « maatregelen van niet-militaire aard » om de beslissingen van de Veiligheidsraad kracht bij te zetten. Aangezien deze maatregel in hoofdstuk VII wordt genoemd, ligt het voor de hand hem als een actie te aanzien waarvan de laatste zin van artikel 11, lid 2, zegt dat de Algemene Vergadering er niet toe bevoegd is. En nochtans: op 12 december 1946 richtte de Algemene Vergadering aan de Leden der Organisatie een aanbeveling tot terugroeping van hun diplomatieke vertegenwoordigers in Madrid. Dichter bij ons, op 6 november 1962, stemde de Algemene Vergadering met 67 stemmen tegen 17 bij 23 onthoudingen, een resolutie waarbij aan de Leden gevraagd werd de diplomatieke betrekkingen met de Zuid-Afrikaanse Republiek te verbreken. Daarenboven vroeg deze laatste resolutie aan de Leden, alle toegang tot hun havens te ontzeggen aan schepen van de Zuid-Afrikaanse Unie, hun eigen schepen geen Zuid-Afrikaanse havens te laten aandoen, de Zuid-Afrikaanse produkten te boycotten en alle uitvoer met bestemming Zuid-Afrika te verbieden, en de luchthavens voor vliegtuigen van de Unie te sluiten. Ten slotte wordt in de resolutie aan de Veiligheidsraad gevraagd de Unie van Zuid-Afrika uit de Organisatie te sluiten.

Bezit de Algemene Vergadering de bevoegdheid om deze maatregelen aan te bevelen? In 1946, tijdens de debatten in de Algemene Vergadering over de Spaanse kwestie, was er betwisting omtrent de vraag of de voorgestelde maatregelen al dan niet een « actie » waren in de zin van de laatste sectie van artikel 11, lid 2. Sommige Staten verdedigden het standpunt dat

het afbreken der diplomatieke betrekkingen één der dwangmaatregelen was, voorzien in artikel 41, *in fine*, van het Handvest. Nu kunnen zulke maatregelen slechts genomen worden door de Veiligheidsraad en nadat deze heeft vastgesteld dat de vrede bedreigd is, dat er een verbreking van de vrede is, of dat er een aanvalsdaad voorligt. In 1946 was de Veiligheidsraad tot het besluit gekomen dat de toestand in Spanje, zoals hij op dat ogenblik bestond, geen bedreiging van de vrede inhield, en dat het derhalve onmogelijk was de in de artikels 41 en 42 voorziene maatregelen te treffen. Aangezien dus alleen de Veiligheidsraad bevoegd is om deze maatregelen te treffen, en slechts in het kader van hoofdstuk VII van het Handvest, is de aanbeveling van de Algemene Vergadering niet te rechtvaardigen. Tot zover een eerste stelling. Anderzijds werd door sommige Staten beweerd dat het verbreken der diplomatieke betrekkingen geen « actie » doch slechts een « preventieve » maatregel was en dat het hier overigens slechts ging om een niet-bindende aanbeveling.

Wij zijn op dit ogenblik nog niet in het bezit van de verslagen der Algemene Vergadering over de besprekingen betreffende de resolutie van 6 november 1962. Nochtans worden hierin ook maatregelen opgesomd en aanbevolen die in artikel 41 voorkomen, ofschoon er weer helemaal geen sprake is van bedreiging of verbreking van de internationale vrede en veiligheid. Er is dus geen sprake van een toepassing van hoofdstuk VII van het Handvest, ofschoon m.i. de aanbevolen maatregelen onbetwistbaar een actie uitlokken die het karakter hebben van een sanctie en niet van preventieve aard zijn. Er blijft natuurlijk de opwerping dat de aanbevolen maatregelen niet bindend zijn voor de Lidstaten van de V.N., doch dit argument is niet van aard om een aanbeveling te rechtvaardigen. Inderdaad, indien het in de Zuid-Afrikaanse kwestie niet gaat om een toepassing van hoofdstuk VII van het Handvest, en in de veronderstelling dat de Algemene Vergadering zich strikt heeft gehouden aan de haar door het Handvest toebedeelde functies, dan kan alleen een rechtvaardiging gevonden worden in artikel 11, lid 2. Men zou dan kunnen beweren dat de Algemene Vergadering wel niet-bindende maatregelen kan aanbevelen die zelfs een actie veronderstellen, doch dat uiteindelijk alleen de Veiligheidsraad deze maatregelen kan doen uitvoeren. Deze interpretatie is evenwel in strijd met de tekst zelf van artikel 11, paragraaf 2, die zegt dat de Algemene Vergadering problemen die verband houden met de handhaving van de internationale vrede en veiligheid mag bespreken. Doch « *toute question de ce genre qui appelle une action est renvoyée au Conseil de Sécurité par l'Assemblée générale, avant ou après discussion* ». Indien het dus gaat om een actie (dwangmaatregel), dan mag de Algemene Vergadering geen aanbevelingen doen, al zijn deze ook niet bindend. *Vóór of na de bespreking*, dus in elk geval *vóór* het komt tot een resolutie, moet de zaak aan de Veiligheidsraad worden overgemaakt.

Ten slotte nog een laatste verduidelijking. Indien aangenomen wordt dat noch het Franco-regime, noch de apartheidspolitiek in Zuid-Afrika een bedreiging of verbreking van de vrede zijn, en zeer zeker geen aanvalsdaad, dat deze kwesties derhalve niet onder de toepassing van hoofdstuk VII vallen, dan is het niet te rechtvaardigen dat voor deze toestanden een oplossing wordt voorgesteld met de specifieke, voor een aanvalsdaad voorziene, sancties of dwangmaatregelen. De in de artikelen 41 en 42 opgesomde maatregelen — van militaire of niet-militaire aard — zijn dwangmaatregelen, en hun toepassing is beperkt tot de

gevallen van bedreiging of verbreking van de vrede en van agressie. De aanbevelingen van de Algemene Vergadering vinden ook om deze reden evenmin een rechtvaardiging in het artikel 14 van het Handvest. Weliswaar is daar sprake van « *l'ajustement pacifique de toute situation, quelle qu'en soit l'origine* ». Ofschoon het Hof de maatregelen tot vreedzame aanpassing dezer kwesties interpreteerde als « *une forme quelconque d'action* », hebben wij gezien dat deze maatregelen moeten beperkt blijven tot diegene welke niet voorzien zijn in hoofdstuk VII.

De beslissingen van de Algemene Vergadering.

Zo de Algemene Vergadering, op het gebied van de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, zekere bevoegdheden bezit om aanbevelingen te doen, blijft zij verstoken van het recht om beslissingen te nemen inzake dwangmaatregelen. Dit wil nochtans niet zeggen dat het Handvest der V.N. aan de Algemene Vergadering hoegenaamd niet het recht toekent om in zekere gevallen, welke zelfs onrechtstreeks kunnen verband houden met de vrede en veiligheid, beslissingen te nemen welke voor de Lidstaten bindend zijn. In artikel 18, paragraaf 2, van het Handvest worden de gevallen opgesomd waarin de Algemene Vergadering beslissingen mag treffen; het gaat hier om wat het Handvest noemt « *belangrijke beslissingen* » die met een meerderheid van twee derden van de aanwezige en stemmende Leden worden genomen. Deze kwesties zijn: de *aanbevelingen* in verband met de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, de verkiezing van de niet-permanente Leden van de Veiligheidsraad, de verkiezing van de Leden van de Economische en Sociale raad, de verkiezing van de leden van de Voogdijraad, de aanvaarding van nieuwe Leden van de Organisatie, het schorsen van de rechten en voordelen der Leden, de kwesties die betrekking hebben op de werking van het Voogdijregime en de begrotingsaangelegenheden. Merkwaardig is, dat onder deze beslissingen zekere aanbevelingen gerekend worden die geen verbindend karakter hebben. Het zijn precies de voorstellen die, op grond van de artikelen 10 en vv. met betrekking tot het behoud van de internationale vrede en veiligheid worden gedaan. Zij worden « *beslissingen* » genoemd omdat ze slechts kunnen getroffen worden met een meerderheid van twee derden van de aanwezige en stemmende Leden. Over deze beslissingen over belangrijke kwesties zegt het Hof « *ces décisions comprennent en effet certaines recommandations, mais d'autres ont une valeur et un caractère impératif* » (45).

Wij moeten het hier hebben over de *budgetaire functies* van de Algemene Vergadering. Deze functies omvatten, volgens artikel 17, paragraaf 1, het onderzoeken en goedkeuren van het budget. Daarnaast kan de Algemene Vergadering ook de uitgaven der Organisatie verdelen onder de Lidstaten, en deze bevoegdheid « *crée pour tous les membres l'obligation expressément énoncée à l'article 17, paragraphe 2, de supporter la quote-part des dépenses qui leur incombe selon la répartition fixée par l'Assemblée générale* » (46). De beslissingen van de Algemene Vergadering over budgetaire kwesties zijn dus geen aanbevelingen, maar zij hebben een verplichtend karakter. Dit geldt zelfs voor de uitgaven die in verband staan met het behoud van de vrede en veiligheid en die niet gedekt worden door andere inkomsten, zoals vrijwillige bijdragen en bijdragen die onder artikel 43 door verdrag zijn vastgesteld. Onder de bepalingen van het Handvest die de respectievelijke bevoegdheden van de Veiligheidsraad en de Algemene Vergadering afbakenen, is er

geen enkele die de Algemene Vergadering de bevoegdheid ontzegt, over de financiële aspecten van de maatregelen tot behoud van de internationale vrede en veiligheid beslissingen te nemen. Deze beslissingen van budgetaire aard hebben niets gemeens met de « *acties* » in de laatste sectie van artikel 11, par. 2. Om het even of de Veiligheidsraad beslist dwangmaatregelen te treffen, of de Algemene Vergadering aanbeveelt tot het nemen van maatregelen die niet het karakter van een « *actie* » hebben, steeds blijft de beslissing over de financiering van de operaties een bevoegdheid van de Algemene Vergadering.

Er is echter voor het Hof het argument verdedigd geworden, dat niet artikel 17, doch artikel 43 van toepassing is wanneer het gaat om uitgaven voor het behoud van de internationale vrede en veiligheid. Artikel 43 bepaalt o.m. dat « *alle Leden van de V.N. zich ertoe verbinden, ten einde bij te dragen tot de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, de gewapende krachten ter beschikking te stellen van de Veiligheidsraad, op dezes uitnodiging of overeenkomstig een speciaal akkoord of speciale akkoorden...* ». Paragraaf 2 stipuleert: « *Het akkoord of de akkoorden hoogerbedoeld, zullen de sterkte en de aard van die strijdkrachten, hun graad van voorbereiding en hun algemene ligging bepalen, alsmede de aard der faciliteiten en van de hulp die moet geboden worden* ». Het Hof verwerpt het argument gesteund op artikel 43 om twee redenen. Indien artikel 43 toepasselijk zou zijn, kan de Veiligheidsraad niet verlangen dat de Staten waarmede bedoelde verdragen worden afgesloten, alle financiële lasten van de maatregelen zouden dragen.

« *Si, au cours de négociations effectuées en vertu de l'article 43, un Etat Membre avait le droit (comme il l'aurait) d'exiger qu'une certaine partie des dépenses soit supportée par l'Organisation, et si le Conseil de Sécurité avait le droit (comme il l'aurait) d'y consentir, alors cette partie des dépenses entrerait dans les dépenses de l'Organisation et devrait être répartie par l'Assemblée générale selon l'article 17* » (47).

Het is trouwens onmogelijk in deze verdragen alle uitgaven voor de getroffen maatregelen te voorzien, aangezien de aard en de duur der operaties kunnen veranderen. De kosten van de maatregelen welke de Veiligheidsraad kan nemen zijn derhalve, voor zover zij niet door bijzondere bijdragen worden gedekt, uitgaven der Organisatie zoals bepaald in artikel 17, paragraaf 2.

De belangrijkste reden waarom het Hof de argumentatie met artikel 43 van het Handvest verwerpt, is dat dit artikel, deel uitmakend van hoofdstuk VII, alleen van toepassing is voor dwangmaatregelen en « *les opérations de la FUNU et de l'ONUC ne sont pas des actions coercitives rentrant dans le cadre du chapitre VII de la Charte* » (48). Dit leidt er ons toe, de problemen in verband met deze beide UNO-operaties van nabij te onderzoeken.

b) De U.N.O.-operaties.

Indien, zoals het Hof beweert, de operaties ondernomen door de UNEF en de ONUC geen dwangmaatregelen zijn zoals die onder hoofdstuk VII van het Handvest der V.N. worden bedoeld, dan moet de basis ervan elders worden gezocht, d.w.z. onder hoofdstuk VI (« *Vredelievende regeling der geschillen* »). Deze operaties, zo kan men algemeen met het Hof beweren, zijn « *des opérations visant au maintien de la paix* » (49). Een eerste probleem dat wij dus moeten

door de Leden volgens de verdeling vastgesteld door de Algemene Vergadering.

Voor het Hof is het argument verdedigd geworden dat, aangezien de uitgaven moeten gelijkgesteld worden met de verscheidene posten der begroting, de interpretatie van het woord *uitgaven* moet geschieden in functie van het woord *begroting*. Wij wezen er in het begin van deze studie op hoe beweerd werd dat onder « begroting » alleen de gewone begroting moet worden verstaan. Deze interpretatie zou er dan toe leiden onder « uitgaven der Organisatie » alleen de gewone, in de administratieve begroting voorziene, uitgaven te verstaan.

De tekst van par. 1 spreekt echter alleen van de begroting zonder nadere kwalificatie. Mag men de kwalificaties « gewone » of « administratieve » veronderstellen? Het Hof past hier het principe toe *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*, doch beperkt de draagwijdte ervan enigszins. De veronderstelling van een kwalificatie zou wel mogen gebeuren « *si cette qualification devait découler nécessairement des dispositions de la Charte considérée dans son ensemble, ou d'une disposition particulière de celle-ci qui obligerait à l'y introduire pour donner effet à la Charte* » (35). Een onderzoek naar de betekenis en zin van paragraaf 1 in de algemene structuur van het Handvest, alsmede van de praktijk der Organisatie, deed het Hof ertoe besluiten « *que rien ne permet de sous-entendre dans le paragraphe 1 de l'article 17 un mot limitant ou qualifiant le mot « budget »* ». Onder de woorden uitgaven der Organisatie moeten dus, *prima facie*, alle uitgaven worden verstaan en niet alleen een bepaalde groep zoals de gewone of administratieve uitgaven.

* * *

III. De bevoegdheden der organen der V.N. inzake het behoud van de internationale vrede en veiligheid.

Wij wezen er in het eerste deel van deze studie reeds op hoe het IG zich heeft ingelaten met een argument als zou de budgetaire bevoegdheid van de Algemene Vergadering, zoals die in artikel 17 van het Handvest wordt vastgelegd, zich niet uitstrekken tot die uitgaven en onkosten die gemaakt werden ten einde de internationale vrede en veiligheid te behouden. Dit gaf aanleiding tot een onderzoek van de respektievelijke bevoegdheden van de Veiligheidsraad en van de Algemene Vergadering om vraagstukken te behandelen die verband houden met de internationale vrede en veiligheid. In de eerste plaats onderzoekt het Hof hiertoe de tekst van het Handvest en tracht daarna de UNO-operaties in het Midden-Oosten en in Congo in dit kader te situeren. Laten wij het Hof hierin van nabij volgen.

a) De bepalingen van het Handvest.

De bevoegdheid van de Veiligheidsraad wordt in artikel 24, paragraaf 1, van het Handvest als volgt omschreven :

« Ten einde een snelle en doelmatige werking van de Organisatie te verzekeren, verlenen haar Leden aan de Veiligheidsraad de voornaamste verantwoordelijkheid voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid en erkennen dat de Veiligheidsraad bij het kwijten der plichten die deze verantwoordelijkheid hem oplegt, handelt in hun naam ».

« *La responsabilité ainsi conférée est « principale et non exclusive »* zegt het Hof (36). Aangezien naast

de Veiligheidsraad dus ook andere organen (o.m. de Algemene Vergadering) een zekere, zij het dan geen hoofdzakelijke verantwoordelijkheid hebben, en aangezien deze niet-hoofdzakelijke verantwoordelijkheid van de andere organen eveneens berust bij die Veiligheidsraad (onder hoofdstuk VI van het Handvest), ligt het voor de hand, de hoofdzakelijke verantwoordelijkheid, als exclusiviteit van de Veiligheidsraad, te vereenzelvigen met de maatregelen die genomen kunnen worden onder hoofdstuk VII van het Handvest. Met andere woorden : de hoofdzakelijke verantwoordelijkheid van de Veiligheidsraad in zake het behoud van de internationale vrede en veiligheid komt tot uiting in zijn bevoegdheid om, overeenkomstig het Hoofdstuk VII, voorstellen te doen of beslissingen te nemen over maatregelen die, overeenkomstig de artikels 41 en 42, tegen een aanvaller zullen getroffen worden. Deze maatregelen zijn *dwangmaatregelen* en kunnen van niet-militaire aard zijn zoals de volledige of slechts gedeeltelijke onderbreking van de economische betrekkingen, van alle verbindingsmiddelen per schip, spoor, vliegtuig, telegraaf, post en radio, en het verbreken der diplomatieke betrekkingen (artikel 41). De Veiligheidsraad kan echter ook, indien deze maatregelen onvoldoende zouden zijn, met strijdkrachten dwangmaatregelen treffen. Deze actie kan omvatten : demonstraties, blokkademaatregelen en andere operaties uitgevoerd door lucht-, vloot- of landstrijdkrachten van de Leden der Verenigde Naties (artikel 42).

De functies en bevoegdheden die door het Handvest aan de Algemene Vergadering in zake de handhaving van de internationale vrede en veiligheid zijn toebedeeld, zijn van een geheel andere aard dan de dwangmaatregelen. De verdeling van de bevoegdheden tussen beide hoofdorganen der V.N. kan men als volgt omschrijven : Veiligheidsraad en Algemene Vergadering bezitten een konkurierende bevoegdheid voor het bespreken en aanbevelen, met inachtname nochtans van de bepalingen van art. 12 van het Handvest; de Veiligheidsraad heeft de uitsluitende bevoegdheid om over dwangmaatregelen te beslissen of deze aan te bevelen.

De functies en bevoegdheden van de Algemene Vergadering worden in de artikels 10 en volgende van het Handvest nader omschreven. Het artikel 10 investeert de Algemene Vergadering met de bevoegdheid « alle aangelegenheden of problemen te bespreken die passen in het kader van onderhavig Handvest en, onder voorbehoud der beschikkingen van artikel 12, aanbevelingen te doen over deze problemen of aangelegenheden... ». De enige beperking door dit artikel aan de algemene bespreking- en aanbevelingsbevoegdheden van de Algemene Vergadering gesteld, is de verwijzing naar het artikel 12. Hierin wordt gezegd dat, zolang de Veiligheidsraad ten overstaan van een geschil of van een welkdanige toestand de functies vervult die hem door het Handvest werden toevertrouwd, de Algemene Vergadering geen enkel voorstel over dit geschil of die toestand zal doen. Tenzij de Veiligheidsraad zijn functies nog niet uitoefent of zo hij opgehouden heeft met betrekking tot een geschil of een toestand zijn functies uit te oefenen, kan de Algemene Vergadering haar bevoegdheden uitoefenen en kan zij het geschil of de toestand bespreken en er aanbevelingen over doen. In dit verband stelt zich een zeer belangrijke vraag. Wanneer houdt de Veiligheidsraad op zich met een geschil of een toestand bezig te houden ? Wordt het ophouden van de functies van de Veiligheidsraad alleen bepaald door de mededeling van de Sekretaris generaal overeenkomstig paragraaf 2 van artikel 12 ? Of is de verlamming van de functies van de Veiligheidsraad door de uit-

oefening van het vetorecht een genoegzame reden? Wij willen hierop thans geen antwoord geven en verwijzen naar de eindeloze literatuur over het vraagstuk van de geldigheid der resolutie «*Uniting for peace*».

Artikel 11, paragraaf 2, bepaalt dat de Algemene Vergadering alle vraagstukken kan «bespreken die verband houden met de handhaving van de internationale vrede en veiligheid die zullen aanhangig gemaakt worden... en, onder voorbehoud van artikel 12, over al die problemen voorstellen doen... Iedere kwestie van die aard die een actie uitlokt, wordt door de Algemene Vergadering opnieuw verzonden naar de Veiligheidsraad, vóór of na de bespreking».

In feite herhaalt dit artikel 11, paragraaf 2, de bepalingen van artikel 10. Onder de «problemen of gelegenheden die passen in het kader van het Handvest» zijn de «vraagstukken die verband houden met de handhaving van de internationale vrede en veiligheid» reeds begrepen. Betekent dit dat de Algemene Vergadering, wanneer het gaat om een vraagstuk dat verband houdt met de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, willekeurig mag handelen, hetzij onder artikel 10, hetzij onder artikel 11, paragraaf 2? Indien men deze interpretatie, door Kelsen voorgestaan, aanvaardt, dan betekent dit dat de Algemene Vergadering, handelend onder artikel 10, slechts aan de beperking van artikel 12 is onderworpen. Handelend onder artikel 11, paragraaf 2, daarentegen, zou de Algemene Vergadering aan drie beperkingen onderworpen zijn; de Algemene Vergadering zou alleen vraagstukken kunnen bespreken over het behoud van de internationale vrede en veiligheid die *aanhangig gemaakt* werden, ze kan slechts aanbevelen wanneer artikel 12 van toepassing is, ten slotte kan zij geen «actie» aanbevelen. Volgens Kelsen kan de Algemene Vergadering, handelend onder artikel 10, wel «acties» aanbevelen (37).

Deze interpretatie lijkt mij echter moeilijk aanvaardbaar, aangezien zij niet strookt met de natuurlijke zin en betekenis van artikel 11. Dit artikel *specificeert* de algemene bevoegdheden van de Algemene Vergadering zoals omschreven in artikel 10, wat betreft de vraagstukken die verband houden met het behoud van de vrede en veiligheid.

Overigens is Kelsen's interpretatie in strijd met de economie van het Handvest dat uitdrukkelijk aan de Veiligheidsraad de uitsluitende bevoegdheid opdraagt om een «actie» te ondernemen, te beslissen of aan te bevelen. Zo men aanneemt dat de Algemene Vergadering eveneens dwangmaatregelen kan aanbevelen op grond van artikel 10, druist dit in tegen de structuur van het Handvest en werpt de hele basisidee van de V.N. om. De artikels 11, paragraaf 2, 24 en 39 vv. zouden dan geen zin meer hebben. Een ander argument tegen de zienswijze van Kelsen is, dat zij geen rekening houdt met de samenhang waarin de artikelen 10 en volgende staan. Artikel 11 specificeert de algemene bevoegdheden wat betreft de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, artikel 13 met betrekking tot de andere doeleinden van de V.N., en artikel 14 met betrekking tot de vredelievende aanpassing van iedere toestand die het algemeen welzijn kan schaden, etc... Ook onder *artikel 14* kan de Algemene Vergadering zekere bevoegdheden uitoefenen, want onder «toestanden van aard om het algemeen welzijn te schaden of de vriendschappelijke betrekkingen tussen naties in gevaar te brengen» (art. 14) zijn heel zeker vraagstukken te verstaan die verband houden met de handhaving van de internationale vrede en veiligheid (art. 11, lid 2). Het artikel 14 is dus

ruimer opgevat. Het spreekt daarenboven alleen van maatregelen tot «vredelievende aanpassing» (*ajustement pacifique, peaceful adjustment*). Indien de Algemene Vergadering deze maatregelen kan aanbevelen, impliceert dit dat zij niet identiek zijn aan de «acties» onder artikel 11, paragraaf 2. Om het even of de Algemene Vergadering dus handelt onder artikels 10, 11, paragraaf 2 of 14, in geen enkel geval kan door haar een «actie» worden aanbevolen.

Wat moet nu onder het woorde «actie» worden verstaan?

De in artikel 14 van het Handvest gebruikte term «maatregelen» wordt door het Hof geïnterpreteerd als «une forme quelconque d'action» (38). In de laatste zin van artikel 11, paragraaf 2, lezen wij dat «iedere kwestie van die aard die een actie uitlokt» naar de Veiligheidsraad moet worden verzonden. Over het woord «actie» zegt het Hof: «la Cour estime que la sorte d'action dont il est question à l'article 11, paragraphe 2, est une action coercitive» (39). Deze interpretatie strookt eveneens met het artikel 24 van het Handvest waarin alleen aan de Veiligheidsraad de bevoegdheid wordt verleend om dwangmaatregelen te treffen. «Le mot action, zegt het Hof verder, doit signifier une action qui est uniquement de la compétence du Conseil de Sécurité». Deze actie «est celle dont il est fait mention dans le titre du chapitre VII de la Charte, à savoir, Action en cas de menace contre la paix, de rupture de la paix et d'acte d'agression» (40). Het ligt derhalve voor de hand, het in artikel 14 gebruikte woord «maatregelen», waarvan het Hof zegt dat het «une forme quelconque d'action» veronderstelt, te beperken tot de maatregelen die geen acties zijn welke tot de uitsluitende bevoegdheid van de Veiligheidsraad behoren, d.w.z. dwangmaatregelen. Deze zienswijze van het Hof bevestigt dus onze interpretatie dat de Algemene Vergadering, noch onder artikel 14, noch onder artikel 11, paragraaf 2, en *a fortiori* noch onder artikel 10, dwangmaatregelen kan aanbevelen. Derhalve is een aanbeveling van de Algemene Vergadering, om een gegeven geschil door een zekere methode van *vredelievende* regeling op te lossen, niet als een aanbeveling te aanzien waardoor de Algemene Vergadering haar bevoegdheden te buiten gaat. Indien men deze methode van regeling als een «actie» zou aanzien waarvoor alleen de Veiligheidsraad de bevoegdheid bezit, dan zou men aan de Algemene Vergadering een bevoegdheid ontzeggen welke haar door artikel 11, paragraaf 2 en door artikel 35 van het Handvest wordt verleend. Deze zienswijze wordt door het Hof als volgt omschreven:

«Si l'on interprétait le mot «action» au paragraphe 2 de l'article 11 comme voulant dire que l'Assemblée générale ne peut faire que des recommandations de caractère général concernant, dans l'abstrait, la paix et la sécurité, et non pas relatives à des cas particuliers, ce paragraphe n'aurait pas prévu que l'Assemblée générale puisse faire des recommandations sur des questions dont elle aurait été saisie par un Etat ou par le Conseil de Sécurité. Par conséquent, la dernière phrase du paragraphe 2 de l'article 11 n'est pas applicable quand l'action en question n'est pas une action coercitive» (41).

Ten einde een duidelijk onderscheid te maken tussen de aanbevelingen die een actie uitlokken in de zin van dwangmaatregelen onder hoofdstuk VII van het Handvest enerzijds, en de maatregelen welke de Algemene

onderzoeken is de juridische basis van de UNO-strijdmachten. Het I.G. gaat in zijn uitwijdingen echter nog verder. Inderdaad, opdat de uitgaven en onkosten voor deze operaties gedaan, als « uitgaven der Organisatie » zouden gekwalificeerd worden, moeten deze operaties eveneens de hoofddoeleinden van de V.N., en dan in het bijzonder, de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, verwezenlijken. Dis is dus een tweede probleem: zijn UNEF en ONUC middelen om dit doel te verwezenlijken? Deze problemen houden verband met wat de Russische rechter *Vl. Koretsky* de « *charterability* » noemt, d.w.z. de overeenstemming met het Handvest van de genomen maatregelen.

1. De UNO-operaties in het Midden-Oosten (UNEF).

a) De juridische grondslag.

Door de verlamming van de Veiligheidsraad wegens uitoefening van het veto-recht door Groot-Brittannië en Frankrijk, had de Algemene Vergadering, op grond van de fameuze resolutie « *Uniting for peace* », kennis te nemen van het geschil tussen Israël, Frankrijk en Groot-Brittannië enerzijds, en Egypte anderzijds. De UNEF werd door de Algemene Vergadering op 4 en 5 november 1956 opgericht, en reeds op 5 november betuigden de betrokken partijen hun instemming met de resoluties van de Algemene Vergadering. Het is maar al te eenvoudig om de juridische basis van de UNEF door de resolutie « *Uniting for peace* » te verklaren. Het Hof waagt zich hieraan echter niet, aangezien de konstitutionaliteit van deze resolutie zeer twijfelachtig is ⁽⁵⁰⁾. Zonder een beroep te doen op deze resolutie die een *de facto* wijziging van het Handvest met zich brengt, kan beweerd worden dat de Algemene Vergadering, bij de oprichting van de UNEF, haar bevoegdheden niet is te buiten gegaan.

In een studie gewijd aan de ervaring opgedaan door de oprichting en werking van de strijdmacht (*Etude sommaire sur l'expérience tirée de la création et du fonctionnement de la Force*) ⁽⁵¹⁾, worden door de heer D. Hammarskjöld de algemene principes opgesomd. In zijn mondelinge toelichting bij dit document, op 8 november 1958, verklaarde de Sekretaris-generaal dat de door de Algemene Vergadering in 1956 genomen beslissingen op generlei wijze de aan de Lidstaten van de Organisatie opgelegde verplichtingen hebben gewijzigd of verzwaaard, en dat de rechten van de Algemene Vergadering en van de Veiligheidsraad, alsmede de bevoegdheden van de Sekretaris-generaal onveranderd blijven.

De heer Hammarskjöld vervolgt dan :

« *Aux termes de l'article 22 de la Charte, l'Assemblée générale peut créer des organes subsidiaires et, en vertu du chapitre VI, le Conseil de Sécurité peut, à tout moment de l'évolution d'un différend, recommander les procédures ou méthodes d'ajustement appropriées. En d'autres termes, la question qui fait l'objet du rapport relève entièrement du vaste domaine des mesures que l'Assemblée générale et le Conseil de Sécurité ont le droit — et même souvent le devoir — de prendre en vertu de la Charte* » ⁽⁵²⁾.

Het reglement van de UNEF bepaalt inderdaad : « *La Force d'Urgence des Nations Unies est un organe subsidiaire des Nations Unies* » ⁽⁵³⁾. Wij lieten reeds uitschijnen dat het Hof uitdrukkelijk in zijn advies gewag maakt van de « subsidiaire organismen » die door de Algemene Vergadering kunnen opgericht worden, belast met de uitvoering van haar aanbevelingen. Wij hebben ook gezien hoe deze subsidiaire

organismen de functies kunnen uitoefenen van de Algemene Vergadering inzake onderzoeken (enquêtes), observatie en controle. Het Hof wees erop dat de manier waarop deze organen worden gebruikt, afhankelijk is van de toestemming der betrokken partijen. Welnu, op 1 november 1956 richt de Algemene Vergadering een aanbeveling tot de geïnteresseerde partijen in de Suez-kwestie om een onmiddellijk staakt-het-vuren te aanvaarden, hun troepen terug te trekken en het zenden van oorlogsmateriaal stop te zetten. Ter uitvoering van deze aanbeveling, en meer bepaaldelijk ter controle en observatie, richt de Algemene Vergadering een UNO-strijdmacht op. Op 5 november betuigen de betrokken partijen hun instemming met de resoluties. Het Hof wijst er op, dat de Algemene Vergadering deze beslissing heeft kunnen treffen op grond van artikel 14 van het Handvest. « *La Cour note que ces actions, peuvent être considérées comme des mesures, recommandées en application de l'article 14, plutôt que comme une action, recommandée en vertu de l'article 11* » (*Recueil* 1962, p. 172). Er is voldoende onderstreept geworden dat deze artikels geen dwangmaatregelen op het oog hebben. Op voorwaarde dus dat de UNEF geen strijdmacht was, bevoegd om een dwangactie uit te voeren, is haar oprichting door de Algemene Vergadering, als subsidiair organisme, en op grond van het artikel 14, te rechtvaardigen. Het is dus overbodig zich op de resolutie « *Uniting for peace* » te beroepen.

Er blijft nu nog te onderzoeken, welke de preciese opdracht van de UNEF was, en hoe ze zich van haar taak heeft gekweten.

b) De bevoegdheden van de UNEF.

Overeenkomstig de resolutie 998 (ES-1) van 4 november 1956, is het doel van de UNEF, het stopzetten van de vijandelijkheden (tussen Israël, Frankrijk en Groot-Brittannië enerzijds, en Egypte anderzijds) te verzekeren en te controleren. Het is voornamelijk de interpretatie die aan het woord verzekeren (assurer) wordt gegeven, welke de ware natuur van de door de UNEF uitgeoefende bevoegdheden zal verduidelijken. Toegepast op kwesties zoals het stopzetten der vijandelijkheden, van troepen- en wapenzendingen naar een bepaald gebied, of het sluiten van een akkoord over het staakt-het-vuren, kan het woord « verzekeren » laten vermoeden dat het om een dwangmaatregel gaat en dat de UNEF deze oplossingen had af te dwingen. Doch van het ogenblik af dat de betrokken partijen instemmen met de oprichting en de functie van de internationale strijdmacht, gaat het niet meer om dwangmaatregelen. Dit is de zienswijze van het Hof :

« *le verbe „assurer” s'appliquant à des questions telles que l'arrêt de l'entrée de forces militaires et d'armes dans la région et la conclusion d'un accord de cessez-le-feu pourrait laisser penser qu'il s'agit de mesures coercitives, si la Force ne devait pas être créée avec l'assentiment des nations intéressées* » ⁽⁵⁴⁾.

Het element van de toestemming der partijen (dat dus het karakter van dwangmaatregelen uitsluit). vormt de ondergrond van geheel de actie van de Sekretaris-generaal der V.N. in verband met de oprichting van de UNEF. In zijn tweede verslag over de oprichting van een internationale strijdmacht, schrijft de heer Hammarskjöld o.m. het volgende :

« *9. Etant donnée qu'elle opérerait conformément à une décision prise en vertu de la résolution intitulée „l'Union pour le maintien de la paix”, la Force, si elle était constituée, serait limitée dans ses opérations,*

en ce sens que l'assentiment des parties intéressées serait requis conformément aux règles généralement reconnues du Droit international » (55).

Zulks sluit evenwel de mogelijkheid niet uit, aldus de Sekretaris-generaal, dat de Veiligheidsraad deze strijdmacht zou kunnen gebruiken in het kader van hoofdstuk VII van het Handvest, maar zulks is, wat betreft de UNEF van geen belang « *puisque on n'a pas envisagé d'utiliser cette Force en vertu du chapitre VII...* ». Zelfs indien de strijdmacht opgericht was door de Veiligheidsraad, was dit niet noodzakelijkerwijze gebeurd op grond van Hoofdstuk VII van het Handvest. De zienswijze van de Sekretaris-generaal werd twee jaar later door hem bevestigd in de reeds vermelde « *Etude sommaire* » (Doc. A/3943). Hierin lezen wij o.m.

« Etant donné que les arrangements étudiés dans le présent rapport ne s'appliquent pas au genre de Force qui est envisagé au chapitre VII de la Charte, il résulte du droit international et de la Charte que les Nations Unies ne peuvent s'engager à donner effet à ces arrangements en envoyant des unités sur le territoire d'un Etat membre sans le consentement du Gouvernement intéressé » (56).

Derhalve, zo vervolgt hij in de mondelinge toelichting, moet noodzakelijkerwijze een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds de UNEF en alle gelijkaardige maatregelen die in de toekomst kunnen genomen worden, en anderzijds de overeenkomsten en operaties die de organisatie van een strijdmacht van militaire aard impliceren die het initiatief zou kunnen nemen van het gebruik van de gewapende macht (57).

Uit deze officiële interpretatie van de Verenigde Naties — want de opvattingen van de Sekretaris-generaal werden door de Veiligheidsraad en door de Algemene Vergadering bevestigd — laten zich volgende besluiten trekken: 1) de Algemene Vergadering was bevoegd om deze strijdmacht op te richten (deze bevoegdheid steunde volgens deze interpretatie op de resolutie *Uniting for peace*, doch het Hof heeft, zoals wij zagen, ook een andere mogelijkheid verdedigd); 2) de Veiligheidsraad kan deze strijdmacht gebruiken in het kader van hoofdstuk VII om operaties van militaire aard te lanceren; 3) de UNEF heeft echter geen opdracht die gelijkstaat met een dwangmaatregel; zij heeft geen bevoegdheid om gewapenderhand op te treden en heeft geen andere functies dan het verzekeren van de wapenstilstand, en deze functie heeft, aangezien de betrokken partijen er mede instemden, niets te zien met dwangmaatregelen van militaire of zelfs niet-militaire aard. De UNEF werd zelfs niet gebruikt als een middel om drukking uit te oefenen op de betrokken partijen, aangezien deze de resoluties van de Algemene Vergadering reeds hadden aanvaard vóór het verschijnen van de blauwhelmen op het strijdtonel. Hun functies bestonden er dus alleen in, de uitvoering van de aanbevelingen der Algemene Vergadering te vergemakkelijken (58).

Het Hof komt dan ook terecht tot het besluit dat de UNEF, naar de haar opgedragen functies te oordelen, niet werd gebruikt om dwang uit te oefenen. De praktijk van de UNEF, d.w.z. de wijze waarop zij de haar opgedragen functies in de werkelijkheid heeft uitgeoefend, wijst er evenmin op dat zij deze heeft overschreden. « *On ne trouve aucune preuve que la Force ait été utilisée aux fins de coercition. Aucune preuve du même ordre ne ressort non plus des opérations ultérieures de la Force, opérations qui n'ont pas dépassé la portée des fonctions attribuées*

à celle-ci » (59). Aldus schijnt de charterabiliteit van de UNO-operaties in het Midden-Oosten vast te staan: de oprichting geschiedde overeenkomstig de verdeling der bevoegdheden door het Handvest, de opgedragen bevoegdheden gingen deze van de Algemene Vergadering (oprichtingsorgaan) niet te buiten, en de UNEF heeft haar opdracht in de praktijk niet overschreden. Derhalve zijn de voor haar gedane uitgaven « uitgaven der Organisatie ».

2. De UNO-operaties in Congo (ONUC).

Het probleem van de charterabiliteit van de ONUC is enigszins verschillend van datgene wat zojuist werd behandeld in verband met de UNEF. De UNO-operaties in Congo werden inderdaad beslist door de Veiligheidsraad. Anderzijds stuiten wij op een paar moeilijkheden wat betreft de functies en bevoegdheden van de ONUC.

a) De juridische basis.

Gebruik makend van de hem, bij artikel 99 van het Handvest verleende bevoegdheid, heeft de Sekretaris-generaal de aandacht van de Veiligheidsraad gevestigd op de Congolese kwestie die, naar zijn mening, de handhaving van de internationale vrede en veiligheid kon in gevaar brengen. Dit initiatief van de Sekretaris-generaal werd ingegeven door een telegram van de Congolese regering waarin zowel om militaire als om technische bijstand werd verzocht. Het Internationaal Gerechtshof ontwijkt bewust het antwoord op de vraag, op welke juridische basis de Veiligheidsraad, op 13 juli 1960, de Sekretaris-generaal machtigde militaire en technische bijstand te verlenen. « *Il n'est pas nécessaire* », aldus het Hof, « *que la Cour indique sur quel article ou sur quels articles de la Charte reposent les résolutions du Conseil de Sécurité* » (60). Uit de resolutie van 13 juli 1960 blijkt dat de Veiligheidsraad zelf de strijdmacht niet heeft opgericht, doch enkel de Sekretaris-generaal heeft gemachtigd « *to take the necessary steps, in consultation with the Government of the Congo, to provide the Government with such military assistance, as may be necessary...* » (61). Er is voor het Hof beweerd geworden dat deze resolutie niet is uitgevoerd geworden overeenkomstig het artikel 41 van het Handvest. Volgens dit artikel duidt de Veiligheidsraad de Staten aan die zullen deelnemen aan de uitvoering van de beslissingen die betrekking hebben op het behoud van de internationale vrede en veiligheid. In de Congolese kwestie heeft de Sekretaris-generaal de Staten aangeduid die zouden deelnemen aan de operatie. Het Internationaal Gerechtshof ziet hierin echter geen moeilijkheid:

« La Charte ne défend pas au Conseil de Sécurité d'agir au moyen des instruments de son choix : aux termes de l'article 29 il peut créer les organes subsidiaires qu'il juge nécessaires à l'exercice de ses fonctions; en vertu de l'article 98 il peut charger le Secrétaire-général d'autres fonctions » (62).

Wij hebben hier dus te doen met een fenomeen van delegatie van bevoegdheden of van mandaat door de Veiligheidsraad aan de Sekretaris-generaal. Het Hof houdt er daarenboven rekening mee dat de Veiligheidsraad op 22 juli en 9 augustus 1960, op 21 februari en 24 november 1961, de bevoegdheden van de Sekretaris-generaal uitdrukkelijk en zonder tegenspraak heeft bevestigd. Van haar kant nam de Algemene Vergadering in een resolutie van 20 september 1960 kennis van de resoluties van de Veiligheidsraad, en

stemde er, eveneens zonder tegenspraak, mee in. Het besluit van het Hof is dan ook dat :

« à la lumière d'un tel dossier, contenant tant d'examens, de confirmations, d'approbations et de ratifications par le Conseil de Sécurité et l'Assemblée générale de l'action du Secrétaire général relative à la mise en oeuvre de la résolution du 14 juillet 1960, on ne saurait conclure que les opérations en question empiétaient sur les prérogatives conférées au Conseil de Sécurité par la Charte ou les usurpaient » (63).

Tot zover wat betreft de bevoegdheden van de Sekretaris-generaal. De vraag blijft echter open naar de juridische basis van de ONUC. Indien, zoals het Hof aanneemt, de UNO-operaties in Congo geen dwangmaatregelen zijn in het kader van hoofdstuk VII van het Handvest, dan kan de handeling van de Veiligheidsraad (en dus van de Sekretaris-generaal) niet anders dan in hoofdstuk VI van het Handvest passen. In dit hoofdstuk, getiteld « *Vreedzame regeling der geschillen* », komt een artikel voor (36), waarin de Veiligheidsraad het recht wordt toegekend om, op ieder ogenblik van de ontwikkeling van een geschil van de aard vermeld in artikel 33 (een geschil waarvan de verlenging van aard is de handhaving van de internationale vrede en veiligheid te bedreigen) of van een gelijkaardige toestand, de geschikte procedures of methodes van regeling voor te stellen (paragraaf 1). Paragraaf 2 van artikel 37 bepaalt anderzijds dat « indien de Veiligheidsraad oordeelt dat de verlenging van het geschil in feite de handhaving van de internationale vrede en veiligheid schijnt te bedreigen, hij beslist of hij moet handelen in uitvoering van art. 36, of zulke bepalingen tot regeling voorstellen die hij geschikt acht ».

Evenals de Algemene Vergadering kan ook de Veiligheidsraad beroep doen op subsidiaire organismen die hij noodzakelijk acht voor de uitoefening van zijn functies (artikel 29). De combinatie van deze artikelen vormt m.i. de enige wettelijke basis voor het oprichten van de UNO-veiligheidsmacht in Congo.

b) De bevoegdheden van de ONUC.

In de verklaring van 13 juli 1960 waarin de heer Hammarskjöld de Congolese kwestie voor de Veiligheidsraad bracht, wordt, voor de aard van de militaire hulp aan de Congolese Republiek, verwezen naar de besluiten getrokken uit de ervaring opgedaan door de oprichting en werking van de UNEF.

« Si le Conseil de Sécurité, aldus de Sekretaris-generaal, suivait ma recommandation, je fonderais mon action sur les principes établis dans mon rapport à l'Assemblée générale sur les conclusions tirées de l'expérience acquise par le passé dans ce domaine... Il s'ensuit que la Force des Nations Unies ne serait pas autorisée à agir si ce n'est en cas de légitime défense » (64).

Deze verklaring verwijst dus, voor de beginselen welke de oprichting en de functie van de UNO-strijdmacht in Congo moet beheersen, naar de reeds hoger geciteerde *Etude sommaire sur l'expérience tirée de la création et du fonctionnement de la Force* (Doc. A/3943). Hieruit volgt dat de ONUC, evenmin als de UNEF, moet worden aangezien als een strijdmacht in het kader van hoofdstuk VII van het Handvest; dat voor haar operaties de toestemming van de betrokken partijen (in casu: Congo en België) noodzakelijk is, en dat « les opérations entreprises par les Nations Unies... ne peuvent pas viser des objectifs qui

exigent l'initiative de l'emploi de la force armée » (65). De verleende militaire hulp zou duren totdat de nationale troepen in staat zouden zijn, zelf hun taak te vervullen. In een eerste verslag van de Sekretaris-generaal aan de Veiligheidsraad (18 juli 1960), worden bovengenoemde principes nogmaals duidelijk bevestigd :

« La Force envoyée au Congo doit être considérée comme une force de Sécurité qui demeurera sur le territoire de la République avec le consentement de son gouvernement jusqu'à ce que les forces nationales de sécurité soient à même, à l'avis du gouvernement, de remplir entièrement leur tâche... Les unités militaires des Nations Unies n'ont le droit d'agir qu'en cas de légitime défense pour répondre à une attaque armée... » (66).

Het Hof bevestigt trouwens deze zienswijze, en komt tot het besluit dat de oprichting van de UNOC niet het gebruik van geweld impliceerde. Trouwens, zo voegt het Hof eraan toe, is deze beslissing niet tegen een bepaalde Staat gericht (België) en de operaties van de UNO in Congo zijn derhalve evenmin gericht tegen België. Het zijn « veiligheidsstroepen » die enkel geweld mochten gebruiken in geval van wettelijke zelfverdediging :

« Les Forces armées employées au Congo n'ont pas été autorisées à prendre des mesures de caractère militaire contre un Etat quelconque. Cette opération ne comportait pas de mesures préventives ou coercitives contre un Etat, comme il est prévu au chapitre VII; elle ne constituait donc pas une „action” au sens où le mot est employé à l'article 11 » (67).

De Belgische regering is trouwens nooit door de Veiligheidsraad veroordeeld geworden wegens een daad van agressie. Alleen werd geoordeeld, dat de Belgische tussenkomst om humanitaire redenen de interne spanning in Congo vergrootte, en dat zij een potentieel gevaar inhield voor de internationale vrede en veiligheid. Dit is een zeer belangrijk punt dat m.i. onvoldoende is belicht geworden in de discussies over de activiteiten van de V.N. in Congo. De Veiligheidsraad en de Algemene Vergadering kunnen slechts optreden zolang er sprake is van een bedreiging of verbreking van de internationale vrede en veiligheid. Volgens de officiële versie der V.N. hield de Belgische tussenkomst een potentiële bedreiging in van de vrede en veiligheid; hield deze bedreiging op, wat een terugtrekking van de Belgische troepen impliceerde, dan was de taak van de V.N. ook afgelopen en kon de ONUC alleen nog dienen om de interne rust en vrede te herstellen, onder voorbehoud nochtans van een niet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden. Op 21 augustus 1960, toen de Katangese kwestie in het middelpunt van de belangstelling stond (daarover verder), verklaarde de Sekretaris-generaal o.m. wat volgt :

« dans la mesure où les difficultés en présence desquelles se trouve la République ne sont pas de nature à menacer la paix internationale, elles ne nous concernent pas » (68).

Zinspelend op de terugtrekking van de Belgische troepen, vervolgt de heer Hammarskjöld :

« nous devrions pouvoir considérer que le chapitre de l'histoire du Congo, qui décrit la situation comme constituant une menace à la paix et à la sécurité internationales, est près d'être clos » (69).

Het lijkt dus geen twijfel dat de oprichting van de ONUC in overeenstemming was met het Handvest, en dat haar *oorspronkelijke* opdracht en functie de bepalingen van het Handvest evenmin te buiten ging. De Katangese kwestie zou hierin evenwel verandering brengen.

De Katangese kwestie.

De Sekretaris-generaal bracht op 6 augustus 1960 aan de Veiligheidsraad verslag uit over de uitvoering van de resoluties van 14 en 22 juli, waarbij voornamelijk gehandeld werd over de toepassing van deze resoluties over het gehele Congolese grondgebied, Katanga inbegrepen. De Belgische regering had reeds haar instemming met dit plan laten kennen, en op 6 augustus zouden blauwhelmen naar Katanga gestuurd worden. Het verzet kwam echter van Katanga zelf, dat enkele dagen voordien had laten weten dat het zich, desnoods met geweld, tegen het zenden van UNO-troepen zou verzetten. In een perscommuniqué door de Sekretaris-generaal verstrekt na de terugkeer van Dr. Bunche uit Elisabethville, wordt gezegd:

«... l'entrée des unités militaires de l'ONU au Katanga ne sera possible que par le recours à l'usage de la force armée. Une telle initiative, par la Force de l'ONU, est contraire aux principes établis par le Conseil de Sécurité pour le fonctionnement de la Force, et contraire aux conditions selon lesquelles les divers pays participants ont accepté d'envoyer des contingents » (70).

Dienvolgens werd de operatie afgelast, en de zaak werd door de Sekretaris-generaal op 6 augustus aan de Veiligheidsraad voorgelegd. De bedoeling van de heer Hammarskjöld was hierbij onmiskenbaar een uitbreiding van zijn mandaat te bekomen.

« M. Tschombé et les autorités katangaises », aldus de heer H., « ont introduit un élément inattendu d'opposition militaire organisée de forces congolaises à l'entrée de la Force de l'ONU. Cette opposition exigerait de la part de la Force de l'ONU une initiative militaire que je ne serais pas en droit de recourir à moins d'une autorisation formelle du Conseil » (71).

In haar resolutie van 9 augustus bevestigde de Veiligheidsraad alleen de bestaande opdrachten en verklaarde « that the entry of the United Nations Force into the Province of Katanga is necessary for the full implementation of the resolution ». Aan de Sekretaris-generaal werd echter niet de uitbreiding van zijn mandaat toegestaan en hem geen bevoegdheid verleend om, door een militaire actie, Katanga door de ONUC te doen bezetten. Veeleer bevestigde de resolutie « that the United Nations force in the Congo will not be a party to or in any way intervene in or be used to influence the outcome of any internal conflict, constitutional or otherwise » (72).

De Sekretaris-generaal interpreteerde deze resolutie in die zin dat de strijdmacht niet mag ingezet worden voor rekening van de centrale regering om de provinciale regering van Katanga te dwingen een bepaalde gedragslijn aan te nemen; dat de middelen van de V.N. niet mogen aangewend worden om tegenwoordigers onder gezag van de centrale regering naar Katanga te vervoeren tegen de uitdrukkelijke wil van de provinciale regering. Deze « éénzijdige interpretatieverklaring », zoals de heer H. haar noemde, kon echter voor de Veiligheidsraad aangevochten worden. Tijdens een debat in de Veiligheidsraad op 21 augustus 1960, volgend op incidenten te Leopold-

stad en een vinnige kritiek van Lumumba op de bedoelde interpretatie, verklaarde de Sekretaris-generaal o.m.:

« Le Conseil ne peut certainement pas être réputé avoir chargé le Secrétaire général, sans le dire explicitement, d'aller au-delà de ce qu'il a lui-même demandé, ou d'aller à l'encontre des limites précises concernant la non-intervention dans les conflits internes qu'il avait indiqués au Conseil » (72bis).

Tot in februari 1961 blijft de toestand wezenlijk dezelfde. Nog in december 1960 werd het beginsel van de niet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden herhaald. Aangezien de Veiligheidsraad nooit de artikelen 41 en 42 (hoofdstuk VII) van het Handvest heeft ingeroepen, blijft het beginsel van de niet-inmenging gehandhaafd. Na de aanhouding van en de moord op Lumumba, stemde de Veiligheidsraad op 21 februari 1961 een resolutie waarin het de UNO-strijdmachten, gezien het gevaar van een burgeroorlog en de bedreiging van de internationale vrede en veiligheid, toegelaten wordt, in laatste instantie, indien nodig, geweld te gebruiken. Lezen wij de paragraaf waarin het gebruik van geweld, indien nodig en in laatste instantie toegelaten is, dan valt daarbij onmiddellijk op dat er een zekere voorwaarde aan verbonden is, nl. het verhinderen van het uitbreken van een burgeroorlog. Inderdaad, de Veiligheidsraad:

« urges that the United Nations take immediately all appropriate measures to prevent the occurrence of civil war in Congo, including arrangements for cease-fires, the halting of all military operations, the prevention of clashes, and the use of force, if necessary and in last resort » (73).

In feite moet men tot september 1961 wachten tot de V.N. geweld zouden gebruiken op een wijze die niet alleen de noodzakelijkheid overschrijdt, doch eveneens in omstandigheden die niet in de resolutie voorzien zijn. Het kan moeilijk ontkend worden dat de feiten die zich in Katanga tijdens de maanden september en december 1961 hebben voorgedaan, behoren tot de dwangmaatregelen van militaire aard. Rechter L. Moreno Quintana schrijft hierover in zijn afwijkende mening bij het advies van het IG gevoegd:

« Quand il y a eu des morts et des blessés, quand des bombardements sont intervenus de part et d'autre, quand des populations civiles en ont supporté les frais, quand un cessez-le-feu et d'autres conventions militaires ont été passés entre deux groupes de belligérants, il n'est pas aisé de réfugier l'analyse du problème de l'action coercitive dans les limites d'une interprétation purement grammaticale... » (74).

Een gedetailleerde analyse van de praktijk der ONUC zou ons hier te ver leiden en is overigens voldoende bekend. Zij kan alleen het besluit staven dat, zo de ONUC *oorspronkelijk*, zowel wat de oprichting als wat haar functies en bevoegdheden betrof, in het kader van het Handvest paste, zulks helemaal niet meer het geval is voor de manier waarop zij is opgetreden.

Om te besluiten dat de uitgaven en onkosten voor de UNEF gedaan, uitgaven der Organisatie zijn, stelt het Internationaal Gerechtshof vast dat de UNEF niet werd gebruikt als een instrument om dwangmaatregelen uit te voeren. En het Hof vervolgt: « Aucune preuve du même ordre ne ressort non plus des opérations ultérieures de la Force, opérations qui n'ont pas dépassé la portée des fonctions attribuées à celle-ci »

(75). Uit het onderzoek van het Hof blijkt voorts « *que les opérations étaient entreprises pour atteindre l'un des buts principaux des Nations Unies, c'est-à-dire favoriser et assurer le règlement pacifique de la situation* » (76). Indien deze twee beginselen — de uitsluiting der dwangmaatregelen en de overeenkomstigheid met de doelstellingen van de V.N. — door het Hof als *rationes decidendi* worden weerhouden voor het positief antwoord op de adviesaanvraag, dan verwondert het sterk dat de laatste *ratio*, nl. de manier waarop de strijdmacht haar functies heeft uitgeoefend, voor de ONUC over het hoofd wordt gezien. Het Hof zegt wel dat « *les forces armées employées au Congo n'ont pas été autorisées à prendre des mesures militaires contre un Etat quelconque* », maar er wordt nergens gesproken over de « *opérations ultérieures* » van de ONUC, die voor de UNEF wel werden onderzocht.

Ofschoon de Veiligheidsraad de bevoegdheid bezit om, indien de voorwaarden vervuld zijn, de strijdmacht in het raam van hoofdstuk VII van het Handvest te gebruiken, is dit, naar het advies van het Hof dat de officiële interpretatie van de V.N. slechts bevestigt, niet het geval geweest. Er moet een bedreiging of verbreking van de internationale vrede en veiligheid, of een aanvalsdaad voorliggen om tot dwangmaatregelen te kunnen overgaan. Door de terugtrekking van de Belgische troepen is de beweerde bedreiging van de vrede verdwenen, en de afscheiding van Katanga blijft, zoals voorheen, een *intern* probleem van de Congolese republiek. Handelend in het kader van hoofdstuk VI van het Handvest (verdelievende regeling der geschillen), hebben de Verenigde Naties niet de bevoegdheid om het artikel 2, paragraaf 7, van het Handvest over het hoofd te zien. Deze paragraaf verbiedt de V.N. tussenbeide te komen in aangelegenheden die in de nationale bevoegdheid van een Staat vallen. Nochtans, zo wordt eraan toegevoegd, doet dit beginsel geen afbreuk aan de toepassing der dwangmaatregelen voorzien in hoofdstuk VII. Er kan nu beweerd worden, en het argument is helemaal niet denkbeeldig, dat de Congolese regeling deze inmenging in de interne aangelegenheden heeft toegestaan. Doch dit is niet voldoende om sancties en dwangmaatregelen te rechtvaardigen. De ONUC heeft wel als opdracht de interne rust en orde in de Republiek te herstellen en te handhaven, doch daar waar rust en orde heersen is haar tussenkomst niet alleen overbodig, doch eveneens onwettig. En indien de rust en orde in Katanga verstoord mochten zijn, dan is dit te wijten aan de actie van het Nationale Congolese leger. Het is de plicht van de ONUC de vreedzame oplossing van het geschil na te streven, en haar strijdmacht te gebruiken om de gewapende conflicten tussen het Nationale Congolese Leger en de Katangese Gendarmerie te verhinderen of, zoals de resolutie van 21 februari 1961 het omschrijft : « *the halting of all military operations, the prevention of clashes* » te bevorderen. Alle aanbevelingen en beslissingen van de Algemene Vergadering en van de Veiligheidsraad, met welke meerderheid zij ook werden genomen, zijn niet in staat een verkrachting van het Handvest te wettigen. Voor politici kan dit een verontschuldiging zijn, doch het Internationaal Gerechtshof kan alleen oordelen op grond van het recht en moet alle zogenaamde *de facto* wijzigingen van het Handvest ontkennen. De sancties en dwangmaatregelen tegen Katanga kunnen dus niet, op grond van juridische beoordelingen, gerechtvaardigd worden. Sancties en dwangmaatregelen kunnen slechts in het kader van hoofdstuk VII van het Handvest genomen worden, doch hiervoor zijn voorwaarden vereist die in hoofde van Katanga niet vervuld zijn. De

Verenigde Naties gaan hun bevoegdheden te buiten bij de toepassing van deze sancties, en indien, teneinde de uitgaven hiervoor als « uitgaven der Organisatie » te bestempelen, de *charterabiliteit* van de beslissingen en van de uitvoering ervan moet in overweging genomen worden — zoals het Hof het doet — dan moeten, strikt juridisch gezien, deze uitgaven op een bijzondere manier gedragen worden en niet, zoals artikel 17, paragraaf 2, voor de uitgaven der Organisatie bepaald, door alle Leden van de Organisatie volgens een barema vastgesteld door de Algemene Vergadering.

Besluit.

Het advies van het Hof besluit tot een positief antwoord op de vraag of de uitgaven door de UNO-operaties in het Midden Oosten en in Congo als uitgaven der Organisatie moeten beschouwd worden. Wij kunnen, op grond van juridische beschouwingen, deze mening slechts gedeeltelijk tot de onze maken, nl. in zoverre de operaties en de uitvoering ervan overeenkomstig het Handvest werden genomen. Dit is voor zekere operaties van de strijd- of veiligheidsmacht in Congo niet het geval. Derhalve zijn de uitgaven en onkosten voor deze *ultra vires* getroffen en uitgevoerde sancties en dwangmaatregelen *niet* als uitgaven der Organisatie te beschouwen. Er stelt zich nochtans het zeer belangrijk, en onopgelost probleem van de geldigheid der *ultra vires* genomen beslissingen. Aangezien in de internationale rechtsorde hiervoor geen controle-orgaan bestaat, blijft iedere Organisatie uiteindelijk alleen bevoegd om over haar bevoegdheid te beslissen (77). Het probleem van de geldigheid der handelingen van de Organisatie is zeer complex en vereist een speciale studie. Wij verwijzen alleen naar de zeer diepgaande overwegingen van Rechter *Morelli* in zijn individuele opvatting bij het advies gevoegd (78).

Ten slotte nog een laatste kritiek. Het advies over de aard van zekere uitgaven der Verenigde Naties werd aan het Hof gevraagd omwille van de onenigheid in de schoot van de Algemene Vergadering over deze kwestie. Naast de *charterabiliteit* van de beslissingen over oprichting en functie van de strijdmachten, onderzoekt het Hof eveneens de praktijk van de organen, en meer in het bijzonder van de Algemene Vergadering met betrekking tot de financiering van de operaties. Voor de UNEF stelt het Hof vast dat de Algemene Vergadering deze uitgaven steeds heeft beschouwd als uitgaven van de Organisatie. Hetzelfde besluit wordt getrokken voor de financiering van de operatie van de ONUC. Deze beide besluiten zijn mede bepalend om de uitgaven als uitgaven der Organisatie te beschouwen. Dit lijkt mij echter gedeeltelijk onlogisch. Het is precies omdat er onenigheid onder de leden der Organisatie bestond over de aard der uitgaven dat een advies werd aangevraagd. Weliswaar heeft de Algemene Vergadering beslist dat het uitgaven der Organisatie waren, doch deze beslissingen van de Algemene Vergadering worden omstreden en betwist, en het is om deze reden dat een advies werd aangevraagd. Wat omstreden wordt, wordt precies door het Hof aangehaald om tot het besluit te komen dat de uitgaven der V.N. voor de UNO-operaties uitgaven der Organisatie zijn. Het Hof moest onderzoeken of deze beslissing juist was of niet.

Hoe onderhevig aan kritiek het advies van het IG ook moge wezen, het is onbetwistbaar een belangrijke bijdrage tot de ontwikkeling van het Volkenrecht. Het is algemeen bekend dat arresten en adviezen van het Hof zeer belangrijk zijn als precedenter. Daarom mag uit deze kritiek niet besloten worden dat het advies van

het Hof over zekere uitgaven der V.N. waardeloos is; integendeel, het is de opinie van enkelingen en critici die niet vermag op te wegen tegen het gewicht en het gezag van hetgeen door het Hof besloten werd. Het advies, eenmaal door de Algemene Vergadering aanvaard, heeft zelfs een verbindende kracht, ten minste, zo geloven wij, voor de Lidstaten die het hebben goedgekeurd. Of deze opvatting echter de goedkeuring van allen wegdraagt is een ander probleem, aangezien een advies niet aan Staten, maar aan een Organisatie wordt gegeven waarin de mening van de meerderheid als zijnde de mening van allen wordt aanvaard.

ERIK SUY,

Doctor in de rechten,

Doctor in de politieke wetenschappen
Aspirant bij het N.F.W.O.

- (1) *Certaines dépenses des Nations Unies* (article 17, paragraphe 2, de la Charte), Avis consultatif du 20 juillet 1962: *Cour Internationale de Justice*, Recueil 1962, p. 151 ss.
- (2) Zie bv. paragraaf 3 van artikel 17: «De Algemene Vergadering onderzoekt en keurt goed de financiële en budgetaire akkoorden aangaande met de gespecialiseerde instellingen... en zij onderzoekt de administratieve begrotingen der gezegde instellingen ten einde hun aanbevelingen over te maken».
- (3) De overeenkomstige tekst van het Volkenbondspakt was minder precies. Volgens artikel 14 van het Pakt had het Permanent Internationaal Gerechtshof o.m. de bevoegdheid om een advies te geven over elk geschil of elke kwestie die door de Raad of de Vergadering werden voorgelegd. De Franse tekst luidt: «La Cour donnera des avis consultatifs», terwijl de Engelse versie, meer in overeenstemming met de thans voor het I.G. geldende tekst, de bewoordingen «may give» gebruikt.
- (4) Recueil 1962, p. 155. Zie eveneens: advies van 28 mei 1951: *Reserves à la Convention sur le génocide*, Recueil 1951, p. 19: «La disposition permissive de l'article 65 du Statut reconnaît à la Cour le pouvoir d'apprécier si les circonstances de l'espèce sont telles qu'elles doivent la déterminer à ne pas répondre à la demande d'avis».
- (5) Recueil 1950, pp. 71-72.
- (6) Recueil 1950, p. 71. Advies van 23 oktober 1956 betreffende de Arresten van het administratief tribunaal der Internationale Arbeidsorganisatie over rekwisten tegen de UNESCO, Recueil 1956, p. 86. Advies van 20 juli 1962 over Zekere uitgaven der V.N., Recueil 1962, p. 155.
- (7) Kelsen, *The law of the United Nations*, 1950, p. 546.
- (8) Guggenheim, *Traité de droit international public*, II, p. 184.
- (9) Kelsen, *op. cit.*, p. 545.
- (10) Recueil 1962, p. 155.
- (11) Recueil 1947 - 1948, p. 61.
- (12) Recueil 1962, p. 187.
- (13) Recueil 1962, p. 168.
- (14) *Contra*: Dahm, *Völkerrecht*, II, p. 573: «Die Organisation jedenfalls, die das Gutachten erbittet, kann sich zu ihm nicht wohl in Widerspruch setzen».
- (15) Recueil 1950, p. 71. Advies over de Interpretatie der Vredesverdragen.
- (16) In de verklaring van Rechter J. Spiropoulos wordt m.i. geen voldoende onderscheid gemaakt tussen de subsidiaire en hoofdresoluties. In elk geval is zijn opvatting te kategorisch volgens welke: «le rejet de l'amendement français nous semble manifester le désir de l'Assemblée générale que la conformité ou non-conformité des décisions de l'Assemblée générale et du Conseil de Sécurité concernant les opérations de l'Organisation des Nations Unies... ne soient pas examinées par la Cour». Recueil 1962, p. 181. Het Franse amendement had alleen betrekking op de beslissing van de Algemene Vergadering over de financiële gevolgen van de UNO-operaties.
- (17) Recueil 1962, p. 157.
- (18) *Interprétation de l'accord gréco-bulgare*. C.P.J.I., Série A/B, nr. 45, p. 87.
- (19) Recueil 1962, pp. 216-218.
- (20) Recueil 1962, p. 157.
- (21) *Affaire du Temple de Préah Vihear, Exceptions préliminaires*. Arrest van 26 mei 1961. C.I.J., Recueil 1961, p. 32.
- (22) *Composition du Comité de la Sécurité maritime de*

- V.I.M.CO.* Advies van 8 juni 1960, Recueil 1960, pp. 158, 159-160.
- (23) Recueil 1962, pp. 184-187.
- (24) Recueil 1960, pp. 161, 167-168.
- (25) Recueil 1962, p. 160.
- (26) Recueil 1962, p. 165.
- (27) *Bevoegdheid van de Algemene Vergadering voor toelating van een Staat tot de V.N.*, Advies van 3 maart 1950, Recueil 1950, p. 8. *Tempel van Préah Vihear, prelim. exceptions*, Arrest van 26 mei 1961, Recueil 1961, p. 32. *Samenstelling van de Commissie voor maritieme veiligheid van de IMCO*, Advies van 8 juni 1960, Recueil 1960, p. 158.
- (28) *Poolse postdienst in Danzig*, Advies van 16 mei 1925, C.P.J.I., Série B., nr. 11, p. 39.
- (29) Recueil 1950, p. 8. Zie eveneens: *Servische en Braziliaanse leningen*, Arrest van 12 juli 1929, C.P.J.I., Série A, nr. 20/21, pp. 38-39, en 119. *Bevoegdheid van de Internationale Arbeidsorganisatie*, Advies van 12 augustus 1922, C.P.J.I., Série B, nr. 2/3, pp. 38-40. *Samenstelling van de Commissie voor maritieme veiligheid*, Advies van 8 juni 1960, Recueil 1960, pp. 159-160. *Tempel van Préah Vihear, prelim. exceptions*, Arrest van 26 mei 1961, Recueil 1961, pp. 33-34.
- (30) Recueil 1961, pp. 33-34.
- (31) Recueil 1960, pp. 208-209.
- (32) Recueil 1962, pp. 189-190, en 192.
- (33) Recueil 1962, p. 230.
- (34) *Idem*, p. 232.
- (35) Recueil 1962, p. 159. Zie eveneens de individuele mening van Rechter Morelli, *idem*, p. 219-220.
- (36) Recueil 1962, p. 163.
- (37) Kelsen, *The Law of the United Nations*, Londen 1950, pp. 204-205.
- (38) Recueil 1962, p. 163.
- (39) *Idem*, p. 164. In dezelfde zin: Kelsen, *op. cit.*, p. 204. Stone, *Legal controls of international conflict*, 2e druk, 1959, p. 269.
- (40) Recueil 1962, p. 165.
- (41) Recueil 1962, p. 165.
- (42) *Idem*, p. 164.
- (43) Kelsen, *op. cit.*, pp. 137 vv.
- (44) Recueil 1962, p. 165.
- (45) Recueil 1962, p. 163.
- (46) Recueil 1962, p. 164.
- (47) Recueil 1962, p. 166.
- (48) *Idem*. eod. loc.
- (49) Recueil 1962, p. 164.
- (50) In zijn schitterende studie over *La Force internationale d'urgence*, Parijs, 1962, verdedigt P. Poirier de stelling dat de UNEF op basis van de *Uniting for peace* resolutie geldig werd opgericht, p. 139 vv.
- (51) Doc. A/3943.
- (52) *Revue des Nations Unies*, Jrg. 7 (1958), nr. 11, 43.
- (53) Doc. A/3552 van 20 februari 1957.
- (54) Recueil 1962, p. 170.
- (55) Doc. A/3302 van 6 november 1956. De verwijzing naar de resolutie *Uniting for peace* is echter geen *conditio* zonder dewelke de strijdmacht niet kon optreden zonder de toestemming van de betrokken partijen.
- (56) Doc. 3943, n° 155. *Revue des Nations Unies*, Jrg. 7, 1958, n° 11, p. 38.
- (57) *Idem*, p. 43.
- (58) Zie M. Virally, *L'O.N.U. d'hier à demain*, Parijs 1961, p. 69.
- (59) Recueil 1962, p. 171.
- (60) Recueil 1962, p. 177.
- (61) *Yearbook of the United Nations*, 1960, p. 52 vv, 97.
- (62) Recueil 1962, p. 177.
- (63) Recueil 1962, pp. 176-177.
- (64) *Revue des Nations Unies*, Jrg. 9, 1960, p. 28.
- (65) *Mondelinge toelichting bij de Etude sommaire*, 8 nov. 1958. *Revue des Nations Unies*, Jrg. 7, 1958, n° 11, p. 43.
- (66) *Revue des Nations Unies*, Jrg. 9, 1960, n° 7, 38-39.
- (67) Recueil 1962, p. 177.
- (68) *Revue des Nations Unies*, Jrg. 9, 1960, n° 8, p. 43.
- (69) *Idem*. eod. loc.
- (70) *Revue des Nations Unies*, 1960, n° 8, p. 17.
- (71) Doc. S/PV 884, *Revue des N.U.*, 1960, n° 8, p. 21. Tijdens de debatten in de Veiligheidsraad verklaarde de sekretaris generaal eveneens dat de strijdmacht opgericht is om de centrale regering bij te staan in de handhaving van de orde, en niet als een politiek instrument.
- (72) *Yearbook of the United Nations*, 1960, p. 99.
- (72 bis) *Revue des Nations Unies*, 1960, n° 8, pp. 44-45.
- (73) Resolutie van 21 februari 1961, *Yearbook of the U.N.* 1960, p. 104.
- (74) Recueil 1962, p. 246.
- (75) *Idem*, p. 171.
- (76) *Idem*, p. 171-172.
- (77) Recueil 1962, p. 168.
- (78) *Idem*, p. 221 vv.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 18 juni 1962.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Perrichon.

Eerste advocaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Briefgeheim. — Openmaken van een onbestelbare brief door postbeambten en bekendmaken van het bestaan of de inhoud daarvan aan de Procureur des Konings i.v.m. de bij art. 29 S.V. opgelegde verplichting. — Niet strafbaar.

Wanneer de beambten van het bestuur der posterijen, die overeenkomstig art. 2 van de Wet van 26 december 1956 op de postdienst een onbestelbare brief openmaken, aldus zonder het grondwettelijk principe van de onschendbaarheid van het briefgeheim noch enige wets- of reglementaire bepaling te miskennen, incidenteel kennis krijgen van een wanbedrijf, moet het bestuur der posterijen hiervan dadelijk bericht geven aan de Procureur des Konings (art. 29 S.V.) Dit bekendmaken van het bestaan of de inhoud van een brief door de postbeambten is niet strafbaar. (Art. 28, Wet van 26 december 1956.)

De Marre.

Gelet op het bestreden arrest, op 18 april 1962, door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest aanlegger veroordeelt dan wanneer de feiten, die tot het onderzoek en bijgevolg tot zijn veroordeling geleid hebben, slechts ingevolge het openen door de beambten van een onbestelbare brief, door het bestuur der Posterijen ter kennis van de Procureur des Konings gebracht werden, en dan wanneer, in dit geval, krachtens artikel 2 van de wet van 26 december 1956, de beambten van dit bestuur uitsluitend in het belang van de corresponderenden handelen,

dan wanneer het hun, derhalve, verboden is aan de gerechtelijke overheid een misdrijf aan te geven, dat aan de postwet vreemd is, waarvan het bestaan hun terloops bij hun opzoeken bekend gemaakt werd, zodat de schending van het briefgeheim, ten deze, tot gevolg gehad heeft gans de procedure met nietigheid aan te tasten, en doordat het bestreden arrest, om te beslissen dat het Bestuur der Posterijen het artikel 22 van de Grondwet niet geschonden heeft, de verplichting inroept welke door artikel 29 van het wetboek van strafvordering opgelegd wordt aan de ambtenaren, die in de uitoefening van hun ambt kennis krijgen van een misdaad of van een wanbedrijf, daarvan bericht te geven, dan wanneer, in zover deze bepaling hun zou toelaten of zelfs verplichten het briefgeheim te schenden, zij moet beschouwd worden als opgeheven door artikel 22 van de Grondwet, zodat de bestreden beslissing, waar het Bestuur der Posterijen rechtvaardigt, om aan de Procureur des Konings een feit, waarvan het bij het openen van een onbestelbare brief kennis gekregen had, te hebben aangegeven, artikel 22 van de Grondwet geschonden heeft;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het arrest blijkt dat de beambten van het Bestuur der Posterijen, de brief open gemaakt en van de inhoud ervan kennis genomen hebben, overeenkomstig artikel 2 van de wet van 26 december 1956, teneinde uit een onbestelbare brief de nodige inlichtingen te halen om hem terug naar de belanghebbende te zenden en daarin de voorwerpen en bescheiden van waarde op te zoeken om ze ter beschikking van de belanghebbenden te houden;

Overwegende dat, daar de beambten van het Bestuur der Posterijen aldus in de uitoefening van hun ambt, en zonder het grondwettelijk principe van de wets- of reglementaire bepaling te miskennen, incidenteel kennis gekregen hebben van een wanbedrijf, het Bestuur der Posterijen dadelijk ervan aan de Procureur des Konings bericht moesten geven en aan deze magistraat al de desbetreffende elementen overmaken, overeenkomstig artikel 29 van het wetboek van strafvordering;

Overwegende dat artikel 28 van de wet van 28 december 1956 op de Postdienst, overeenkomstig en bij toepassing van dit principe, bepaalt dat het bekendmaken door de postbeambten van het bestaan of van de inhoud van een brief niet strafbaar is, onder meer, wanneer deze bekendmaking door de wet gelast is;

Dat het middel, derhalve, naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 21 september 1962.

Voorzitter : M. Somerhausen.

Raadsleden : M.M. De Bock en Holoye.

Substituut-auditeur-generaal : M. Fortpied.

Raad van State. — Geschil herstelvergoeding. — Ontvankelijkheid. — Raming buitengewone schade. — Akten der administratieve overheden.

1. *Het voorafgaand verzoekschrift behelsde duidelijk verzoekers bedoeling om, bij gemis van een hem voldoening gevende beslissing, een rechtsvordering in te stellen en waarin omstandig, het nadeel waarvoor hij herstel vroeg, werd geraamd.*
2. *Verzoeker die, als regent het diploma van geaggregeerde van het middelbaar onderwijs van de lagere graad heeft behaald en nadien dat van licentiaat in de opvoedkunde heeft verkregen, doch als regent in het onderwijs in de kolonie is getreden, toen nog geen beroep werd gedaan op licentiaten in de opvoedkunde, laat geen billijkheidsoverweging gelden die de toekenning wettigt van een vergoeding die gelijk is aan de wedde van een leraar die in de kolonie in dienst is, en wel voor een aan zijn studies in België bestede periode van 3 jaar.*
3. *De duur van de universitaire studies vereist voor*

het verkrijgen van een diploma is niet de enige maatstaf voor het bepalen van iemands kwalificatie voor tewerkstelling in een administratieve betrekking; de Staat mocht, zonder de billijkheid te kort te doen, aan bepaalde diploma's een grotere doeltreffendheid dan aan andere toeschrijven met het oog op de inrichting van het onderwijs in de kolonie; bovendien is de schade die verzoeker heeft kunnen lijden als gevolg van de stage opgelegd aan licentiaten in de opvoedkunde gelijk voor alle houders van dat diploma en derhalve geen buitengewone schade in de zin van art. 791 van de wet van 23 december 1946.

3. *Uit de gehele toedracht der feiten blijkt dat de Staat verzoekers benoeming abnormaal lang heeft uitgesteld, zodat het billijk lijkt hem een vergoeding wegens buitengewone schade toe te kennen.*
4. *De handelingen van de leden van het kabinet van een minister leiden niet tot administratieve maatregelen in de zin van art. 791 van de wet van 23 december 1946.*

De Graeve/Belgische Staat (Minister van Financiën)

Advies nr. 9584.

Gezien het op 16 juni 1959 ingediende verzoekschrift, waarbij Georges De Graeve aan de Raad van State een vergoeding van een miljoen tweehonderd tweeëntwintigduizend driehonderd vijfendertig F vraagt tot herstel van de buitengewone schade die hem werd berokkend door verscheidene maatregelen van het gouvernement van de kolonie;

Gehoord het gedeeltelijk gelijkkluidend advies van de heer substituut Fortpied;

Overwegende dat verzoeker, houder van het diploma van geaggregeerde van het middelbaar onderwijs van de lagere graad en van het diploma van licentiaat in de opvoedkunde, bij ministerieel besluit van 5 september 1952 tot regent werd benoemd overeenkomstig het statuut van het bestuurspersoneel in Afrika; dat hij twee jaar het ambt van studiemeester en van lesgever in de Germaanse talen heeft uitgeoefend aan het koninklijk atheneum te Bukavu;

Overwegende dat verzoeker in de maand september 1954 geroepen werd om het ambt van « hoofd van de leke officiële schoolgroep voor Congolezen » te Stanleystad uit te oefenen, waar hij terzelfdertijd opvoedkunde doceerde; dat hij gedurende het schooljaar 1956-1957 hetzelfde ambt heeft uitgeoefend te Coquilhatstad; dat hij vanaf 12 september 1957 psychologie en opvoedkunde heeft gegeven aan het interraciaal atheneum van N'Giri N'Giri te Leopoldstad;

Overwegende dat verzoeker sedert 1954 talrijke bezwaarschriften aan de tegenpartij heeft gezonden omdat zij een beroep deed op de kennissen welke hij had verkregen door zijn universitaire studies, terwijl zij hem bleef bezoldigen als regent;

Overwegende dat verzoeker, bij zijn overplaatsing van het officieel onderwijs voor Europeanen naar het officieel onderwijs voor inboorlingen, krachtens de toen geldende teksten niet tot leraar secundair onderwijs kon worden benoemd omdat het diploma van licentiaat in de opvoedkunde, dat hij bezat, geen toegang verleende tot de graad van leraar;

Overwegende dat de tegenpartij, om de werking van het in 1954 ingestelde secundair onderwijs voor inboorlingen te verzekeren, genoodzaakt was, bij gemis van personeelsstatuut voor die onderwijstak, licentiaten bij overeenkomst aan te werven en hun de aan verzoeker geweigerde leraarswedde toe te kennen; dat

verzoeker, wetend dat het statuut van het bestuurspersoneel in Afrika niet toeliet hem de graad van leraar te verlenen, vroeg dat zijn statuuttoestand zou worden veranderd in een aanwerving bij overeenkomst dat hij op 9 januari 1957 aan de Minister van Koloniën schreef: « Ik heb de eer. U te verzoeken het ministerieel besluit waarbij ik op 5 september 1952 werd aangeworven, op te heffen en het te vervangen door een ander besluit waarbij ik word aangeworven op 23 oktober 1954 (dag dat ik mijn opdracht kreeg) onder dezelfde voorwaarden en met dezelfde graad als mijn collega te Luluaburg in september 1954 werd aangeworven; dat verzoeker, die vernomen had dat één van zijn bij statuut aangeworven collega's toelating had gekregen om zijn ontslag in te dienen en vervolgens bij overeenkomst te worden aangeworven met de wedde van leraar, op 6 juli 1958 opnieuw aan de Minister schreef: « Derhalve heb ik de eer te verzoeken om opheffing van het ministerieel besluit dat mij op 5 september 1952 als regent heeft aangeworven en om de vervanging van dat besluit door een aanwerving in de graad van leraar secundair onderwijs met terugwerking tot 23 oktober 1954, op welke datum ik voor het eerst een voor licentiaten voorbehouden ambt heb uitgeoefend »; dat hij op 26 maart 1959 aan de Minister van Belgisch-Congo en van Ruanda-Urundi een verzoekschrift heeft gericht betreffende « zijn regularisatie in de graad van leraar secundair onderwijs », waarin hij, na een uitvoerige uiteenzetting van zijn toestand en na op zijn vroegere bemoeiingen te hebben gewezen, schreef: « Bij gebreke van, vóór het einde van huidig schooljaar, een van hoger genoemde oplossingen verwerkelijkt te zien, moet ik u tot mijn spijt mededelen, dat ik een rechtsvordering zal laten instellen tegen wie het behoort », en dat hij bij dit verzoekschrift een bijlage heeft gevoegd met het opschrift: « Berekening van het bedrag van de aanvraag tot schadevergoeding »; dat de tegenpartij daarop niet heeft geantwoord en dat verzoeker vervolgens de zaak bij de Raad van State aanhangig heeft gemaakt;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat het verzoekschrift van 26 maart 1959 geen voorafgaand verzoekschrift is als voorgeschreven in artikel 7, § 1, tweede lid, van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State; dat zij doet gelden dat bedoeld verzoekschrift strekte tot het verkrijgen van een interimvergoeding, overeenkomstig de artikelen 39 en 87 van het nieuw statuut van het bestuurspersoneel in Afrika, en tot verzoekers bevordering tot leraar middelbaar onderwijs vanaf 23 oktober 1954;

Overwegende dat uit het verzoekschrift van 26 maart 1959 duidelijk verzoekers bedoeling bleek om, bij gemis van een hem voldoening gevende beslissing, een rechtsvordering in te stellen en dat hij het na-deel waarvoor hij herstel vroeg, omstandig heeft geraamd; dat de verantwoording van dat nadeel, in totaal geraamd op een miljoen tweehonderd tweeëntwintig duizend driehonderd vijfendertig F, woordelijk is overgenomen in het aan de Raad van State gerichte verzoekschrift; dat het middel van onontvankelijkheid niet gegrond is;

Overwegende dat verzoeker een eerste vergoeding van vijfhonderd drieënzeventigduizend achthonderd vijfentwintig F vraagt « wegens de langere postmiddelbare studieduur die vereist was om zijn titel van licentiaat in de opvoedkundige wetenschappen, in het onderwijs, voor de functie van leraar van het secundair onderwijs bruikbaar te maken, langere studieduur die tegenover de licentiaten in de andere vak-

ken drie jaar weddeverlies en uitgaven meebrengt, de duur van de middelbare normaalstudies drie jaar zijnde » ;

Overwegende dat verzoeker in België studies heeft gedaan waardoor hij achtereenvolgens het diploma van geaggregeerde van het middelbaar onderwijs van de lagere graad en dat van licentiaat in de opvoedkunde heeft verkregen ; dat hij, toen het onderwijs in de kolonie nog geen beroep deed op licentiaten in de opvoedkunde, als regent in dat onderwijs is getreden en gedurende twee jaar een met die graad overeenstemmend ambt heeft uitgeoefend ; dat geen billijkheidsoverweging wettigt dat aan verzoeker een vergoeding zou worden toegekend die gelijk is aan de wedde van een leraar die in de kolonie in dienst is, en wel voor een aan zijn studies in België bestede periode van drie jaar ;

Overwegende dat verzoeker een vergoeding van driehonderd duizend F vraagt « wegens de verplichte stage gedurende welke hij als regent werkzaam moest zijn (schade door discriminatie ten opzichte van universitaire titels met gelijke studieduur) » ;

Overwegende dat de duur van de universitaire studies die vereist zijn voor het verkrijgen van een diploma niet de enige maatstaf is voor het bepalen van iemands kwalificatie voor tewerkstelling in een administratieve betrekking ; dat de tegenpartij, zonder de billijkheid te kort te doen, aan bepaalde diploma's een grotere doeltreffendheid dan aan andere mocht toeschrijven met het oog op het inrichten van het onderwijs in de kolonie ; dat de schade welke verzoeker heeft kunnen lijden als gevolg van de stage opgelegd aan licentiaten in de opvoedkunde, bovendien gelijk is voor alle houders van dat diploma en dus geen buitengewone schade is in de zin van artikel 7, § 1, van de wet van 23 december 1946 ;

Overwegende dat verzoeker een derde vergoeding van honderdeenendertigduizend tweehonderd vijftig F vraagt wegens de vertraging in de bekendmaking van de wetbepalingen en wegens de invoering, door het besluit van 3 november 1958, van de regeling der zogenaamde fictieve bevorderingen, die tot gevolg hebben gehad dat de administratie hem vanaf de maand oktober 1954, dus sedert vijf jaar, het ambt van leraar secundair onderwijs heeft doen uitoefenen maar hem voor een lager ambt heeft bezoldigd ;

Overwegende dat, toen de tegenpartij in 1954 besloot tot het inrichten van middelbaar lekenonderwijs voor inboorlingen, het statuut van het bestuurspersoneel in Afrika geen bepalingen bevatte die op bedoelde onderwijstak toepassing vonden ; dat bedoeld statuut eerst werd vastgesteld bij het koninklijk besluit van 23 september 1957, later « oud statuut » genoemd, hetwelk vervangen is door het koninklijk besluit van 24 december 1959, « nieuw statuut » genoemd ; dat krachtens artikel 7 van het koninklijk besluit van 24 december 1959 tot regeling van de toestand der ambtenaren van de kaders van het onderwijs in dienst op 1 januari 1960, de bij overeenkomst aangeworven leraars op hun verzoek onder statuut kunnen worden toegelaten onder de normale statuutvoorwaarden, terwijl de grensleeftijd voor hen op vijftigjarige leeftijd wordt gebracht ;

Overwegende dat uit het dossier blijkt, dat verzoeker de enige statutaire licentiaat in de opvoedkunde was die naar het lekenonderwijs voor inboorlingen werd overgeplaatst ; dat hij bij die overplaatsing werd aangesteld tot « hoofd van de leke officiële schoolgroep » en dat, volgens een omzendbrief van de gouver-

neur-generaal aan de provinciegouverneurs, die verzoeker aanhaalt en waarvan de tegenpartij het bestaan niet ontkent, « de hoofden van de leke officiële schoolgroep moeten worden gelijkgesteld met de studieprefecten, overeenkomstig een mededeling van de heer Minister van Koloniën » ; dat het statuut dat van kracht was bij verzoekers overplaatsing, die graad niet vermeldde en dat noch het oude, noch het nieuwe statuut van het personeel der kaders van het onderwijs die graad heeft ingesteld ; dat verzoeker dus werd aangesteld in een graad die niet bestond en dat geen enkele verordeningmaatregel is vastgesteld om die toestand te regulariseren ;

Overwegende dat de tegenpartij, toen de bezoldiging van de leden van het bij overeenkomst aangeworven onderwijzend personeel kennelijk hoger was geworden dan die van verzoeker, heeft geweigerd diens statutaire toestand te veranderen in een aanwerving bij overeenkomst, maar nadien de bij overeenkomst aangeworven leraars onder de statuutregeling heeft geplaatst ;

Overwegende dat verzoeker eerst bij een koninklijk besluit van 27 mei 1960 op grond van het nieuw statuut tot leraar is benoemd met terugwerking tot 1 januari 1959 ;

Overwegende dat uit deze gehele toedracht blijkt, dat de tegenpartij verzoekers benoeming tot leraar abnormaal lang heeft uitgesteld ; dat het billijk lijkt hem een vergoeding wegens buitengewone schade toe te kennen ;

Overwegende dat verzoeker echter geen aanspraak kan maken op een vergoeding die gelijk is aan het verschil tussen de wedde van leraar en die van regent ; dat hij krachtens het statuut van het bestuurspersoneel in Afrika bonificaties heeft genoten wegens zijn stage en zijn diploma van licentiaat ; dat verzoeker zich vergeefs beroept op een belofte die hem zou zijn gedaan door een attaché van het kabinet van de minister van Koloniën tijdens een audiëntie die hem werd verleend gedurende zijn verlof in België in 1954 ; dat, daargelaten wat die attaché met zijn verklaringen heeft bedoeld, kan worden volstaan met de vaststelling dat de leden van het kabinet van de Minister slechts diens medewerkers zijn en dat hun handelingen geen administratieve maatregelen zijn in de zin van artikel 7, § 1, van de wet van 23 december 1946 ; dat, met inachtneming van alle omstandigheden van openbaar en particulier nut, de door verzoeker geleden buitengewone schade billijkerwijs op vijftigduizend F kan worden geraamd ;

Overwegende dat, krachtens het koninklijk besluit van 23 mei 1962 tot verdeling van de ministeriële bevoegdheden in Afrikaanse Zaken, de geschillen van het voormalige departement van Afrikaanse Zaken onder het ministerie van Financiën ressorteren en dat de kosten ten laste van dit laatste departement moeten worden gebracht.

Uitspraak doende bij wege van advies :

Besluit :

Artikel 1. — Er is grond om aan verzoeker een vergoeding van vijftigduizend Belgische F toe te kennen ;

Artikel 2. — De kosten, bepaald op 750 F, komen ten laste van de Staat (ministerie van Financiën).

HOF VAN BEROEP TE GENT

Eerste Kamer. — 8 november 1962.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Beeckman en Moerenhout.

Advokaat-generaal : M. Stévigny.

Adoptie. — Door de echtgenote van twee kinderen, geboren uit een vroeger ontbonden huwelijk van de medeëchtgenoot. — Wettige afstammeling geboren uit het tweede huwelijk. — Medeëchtgenoot overleden op het ogenblik van de adoptie. — Art. 344, al. 6 tot 8, B.W. (art. 9, W. v. 10 februari 1958). — Adoptie niet ontvankelijk.

Artikel 344, al. 6 tot 8, B.W. (art. 9, Wet van 10 februari 1958) stelt als voorafgaande vereiste dat, op het ogenblik der aanneming, de adoptant of één der beide aannemende echtgenoten in de echt verbonden zij met een ouder van het aan te nemen kind, d.i. dat de adoptie aan bedoelde minder strenge voorwaarden slechts staande dit huwelijk kan geschieden, en niet meer na de ontbinding ervan door dood of echtscheiding.

Is derhalve niet ontvankelijk de aanneming door de echtgenote van twee kinderen geboren uit een vroeger ontbonden huwelijk van haar man, terwijl uit diens tweede huwelijk met adoptante een wettig kind geboren is, wanneer, op het ogenblik van de adoptatie, de man overleden is.

Vincke - Lammens.

Rekwest

Aan de Heren Eerste Voorzitter, Voorzitters en Raadsheren van het Hof van beroep te Gent, Geven eerbiedig te kennen,

1. Mevrouw Marcella Maria Vincke, zonder beroep, weduwe van Alfons Jozef Lammens, woonachtig te Oedelem, Oostveld;

2. Mejuffer Rosa Maria Lammens, bediende, geboren te Beernem op 12 mei 1937, bij haar inwonende;

3. Mevrouw Denise Maria Lammens, zonder beroep, geboren te Brugge op 1 februari 1939, echtgenote van Georges Franssens, die haar bijstaat en machtigt, thans wonende te Oedelem, 30, Knesselarestraat;

Voor wie zich stelt en occuperen zal in het hierna-vermeld beroep Meester Pierre Cruyt, doctor in de rechten, avoué bij het Hof van beroep te Gent, er wonende 75, Koning Albertlaan;

Dat bij akte verleden voor Meester Jean Vanlatum, notaris te Oedelem, de dato 23 maart 1962, eerste requestante, als kinderen heeft aangenomen :

1. Mejuffer Rosa Maria Lammens, bediende, voornoemd;

2. Mevrouw Denise Maria Lammens, voornoemd;

Beide aangenomenen zijnde de kinderen van wijlen haar overleden zuster Irma Camilla Vincke en van Alfons Jozef Lammens, voornoemd;

Dat de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, in zijn vonnis op 22 mei 1962 geveld, deze aanneming weigerde te homologeren;

Dat requestanten ten deze titel beroep aantekenen tegen voormeld vonnis;

Dat de Rechtbank zich steunt op een strikte interpretatie van art. 344 van het Burgerlijk Wetboek, en namelijk omdat Marcella Vincke de weduwe en niet meer de echtgenote is van de vader van de geadop-

teerden; en dat zij een zoon heeft van haar huwelijk met Jozef Lammens;

Dat de wetgever dit zeker niet heeft willen bedoelen; dat men niet inziet waarom de gunst van de aanneming ten voordele van de kinderen van één der echtgenoten zou komen te vervallen door het overlijden van die echtgenoot;

Dat nergens in de voorbereidende werken van de hervorming van art. 344 de restrictieve interpretatie van de eerste rechter te bespeuren is; dat deze hervorming, wel integendeel, in het kader werd opgenomen van het nieuw statuut van de buitenechtelijke kinderen, en in een zeer brede zin : « Tel est le but poursuivi par le Gouvernement en déposant ce projet, qui est inspiré du double souci de donner un statut plus favorable à un certain nombre d'enfants, et rapprocher encore davantage les membres d'une même famille... Qu'il suffise de préciser ici que la condition essentielle requise pour cette adoption est que l'enfant à adopter ait une filiation établie vis-à-vis de l'un des époux » (Sen. Doc. Parl. n° 27, 1956-57, zitting van 22.11.56, Heer Minister van Justitie Lilar) ;

Dat in casu alleen wettelijke kinderen voorkomen, gesproken uit dezelfde vader; dat het overlijden van deze laatste niets verandert aan hun statuut, en dat de vraag van de weduwe die de dochters van haar zuster wenst aan te nemen, voorzeker lofwaardig is, en in niets het inzicht en de tekst van art. 344 (en van gans de wet van 1958) schendt.

Redenen waarom requestanten zich tot Usd. wenden met eerbiedig verzoek, hun beroep te ontvangen tegen het vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Brugge, dd. 22 mei 1962, en erop rechtdoende, dit vonnis te niet te doen; opnieuw wijzend, bovenvermelde akte van adoptie dd. 23 maart 1962 van notaris Vanlatum te homologeren.

Advies

Overwegend dat het door de adoptante en beide geadopteerden gezamenlijk ingesteld hoger beroep tegen het vonnis waarbij gezegd werd dat de aanneming niet bekrachtigd wordt, naar tijd en vorm voldoet aan de voorschriften van art. 356 B.W., en derhalve ontvankelijk is;

Overwegend dat, terwijl het onderhavig geval de aanneming betreft van twee kinderen van een van de echtgenoten door de andere echtgenoot, waarvoor het vervullen der vereenvoudigde voorwaarden van art. 344, al. 6 tot 8 B.W. (art. 9 der wet van 10 februari 1958) enkel volstaat, de eerste rechter de toepassing van laatstvermelde wetsbepalingen heeft afgewezen, omdat de adoptante, op de datum van de aanneming, niet meer de echtgenoot was van de vader der beide geadopteerden, daar haar huwelijk met laatstgenoemde, uit hetwelk een wettig kind geboren werd, ontbonden was door het overlijden van haar man;

Overwegende vooreerst dat, op grond van de tekst van art. 344, al. 6 B.W., deze bepalingen enkel van toepassing zijn op voorwaarde dat de aannemende persoon ten aanzien van de ouder van het aan te nemen kind, op het ogenblik van de aanneming, de hoedanigheid zou hebben van echtgenoot, d.i. lid van een huwelijksgemeenschap die noch door de dood van de mede-echtgenoot, noch door de wettelijk uitgesproken echtscheiding ontbonden werd;

Overwegend verder dat het onderzoek van de omstandige voorbereidende werken en besprekingen der wet van 10 februari 1958 er weliswaar op wijst dat de wetgever tot doel had de aanneming te vergemakkelijken door de echtgenoot, niet enkel van een uit

matig gelast zijn met de vertegenwoordiging, in rechte, van de rechtspersoon (zie nl. R.P.D.B., Ve Soc. Anonymes, nr 1078, 1086, 699, 781, 1080, 1126);

Overwegende dat het behoort, in dergelijk geval, dat de gevolmachtigde bewijsstukken voorstellen nl. de uittreksels van de in het staatsblad verschenen bijvoegsels die de regelmatige tussenkomst van de bevoegde lasthebbers bewijzen; dat zulke verrechtvaardigingen, door diegenen die de vraag van taalverandering voorleggen, vereist zijn door het feit dat :

a) volgens de spreuk : « actori incumbat probatio » ;
b) de rechter gerechtigd is op staande voet uitspraak te doen (art. 4 par. 2 al. 2 van de wet);

Overwegende dat, ter zake, blijkt uit het nazicht der nuttige elementen :

1. dat de volmacht van de Heer Adolphe Blaton, als afgevaardigde-beheerder van de N.V. « Gebouwen en Bruggen » regelmatig voorkomt (zie blijv. Belgisch Staatsblad 6 en 7-9-1954, nor 24339, wijz. akten bijv. Belgisch Staatsblad 14-8-1955, nr. 22673 - 17-1-1959, akte nr. 1129, blz. 1441, nr. 29721, dato 9-11-1961);

2. dat de volmacht van de Heer Pierre Callebaut als directeur van de N.V. « Listal » eveneens als regelmatig dient beschouwd te worden (zie akte nr. 5719, dd, 7-3-1961, notaris Van Wetter, bijvoegsel Belg. Staatsblad 25-3-1961 (blz. 3491);

Overwegende dat, wat de aanvraag van verweerder Edouard Goossens betreft, eiseres in hoofdeis niet betwist dat deze vraag wel van de hand van verweer'er geschreven en door hemzelf ondertekend is;

Overwegende dat de aanvraag van deze verweerder als regelmatig voorkomt;

Overwegende, anderzijds, dat de rechtbank verplicht zou zijn de aanvraag tot taalverandering van de hand te wijzen, indien de bestanddelen der zaak zouden bewijzen dat de aanvrager de taal machtig is waarin de inleidingsakte is opgesteld;

Dat het vaststaat, inderdaad, dat een dergelijke aanvraag slechts kan aangenomen worden om reden van gehele of gedeeltelijke onwetendheid van de taal der rechtspleging door verweerder (zie Proc. Gen. Hayoit de Termicourt, Openingsrede; Pand. Pér. 1936, blad 29; Verkl. van de Hr. Marck, Tweede Kamer, parl. handelingen, 9-5-1934, blz. 1438; zie Handelsrechtbank van Brussel, 13-7-1937, Rev. Comm. de Bruxelles, 1938, 374);

Overwegende dat, in huidige vordering, de aan de rechtbank voorgelegde stukken niet bewijzen dat de Heer A. Blaton, of de N.V. « Gebouwen en Bruggen », de Heer Pierre Callebaut of de N.V. « Listal » een voldoende kennis zouden hebben van de Nederlandse taal, die gebruikt werd voor het inleidend exploit;

Overwegende dat het evenmin bewezen is dat de Hr. E. Goossens een toereikende kennis zou hebben van de Nederlandse taal;

Overwegende bijgevolg, dat, op de vier verweerders die in deze zaak door eiser in hoofdeis betrokken zijn, drie onder hen regelmatig de taalwijziging aanvragen, waarmede eiser zich ten andere akkoord verklaart;

Overwegende dat, bij analogische toepassing van art. 6 der wet (zie motivering van Burg. Rechtb. Brussel 15-1-1957, R.W. 1956-57, blz. 1949 en 1950; Proc. Gen. Hayoit de Termicourt, loco cit. Pand. Pér. 1936, blz. 30) dient aangenomen te worden dat de meerderheid der verweerders der wijziging van de taal der rechtspleging vorderen;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat de aanvragen tot taalverandering dienen te worden aangenomen;

Om deze redenen,

De rechtbank;

Gelet op art. 4, 6, 37, 40, 41 en 42 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Gehoord de Heer Marchand, eerste Substituut Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, gegeven ter openbare terechtzitting;

Rechtsprekende na tegenspraak;

Zegt dat de rechtspleging in de Franse taal zal voortgezet worden.

Behoudt de kosten van het tussengeschied voor.

Verklaart het tegenwoordig vonnis uitvoerbaar op de minuut, bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg;

Zegt dat de uitspraak van deze beslissing, zelfs bij de afwezigheid der partijen, geldt als betekening ervan;

Zegt dat bovenvermelde aanvragen tot taalverandering aan tegenwoordig vonnis zullen gehecht blijven.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPEL

20 juni 1962.

Voorzitter : M. Talpe.

Rechters : MM. Verfaillie en Vernimmen.

Advocaten : Mrs. Lefere en Hellem.

Pachtrecht. — Opzegging. — Interpretatie van Art. 1775 B.W.

Art. 1775 B.W. voorziet twee gronden van verzet tegen een opzegging : 1) nietigheid van de opzegging, 2) betwisting van de ingeroepen redenen.

De wet van 7 juli 1951, waardoor art. 1775 B.W. werd gewijzigd, voorziet het verval van het recht op verzet, zonder enig onderscheid te maken tussen de oorzaken van nietigheid.

Masson t./ Rooze.

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig naar de vorm is ingesteld en derhalve ontvankelijk is;
Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van geïntimeerden strekt :

1) tot de van waardeverklaring van de opzegging aan appellanten betekend op 11 januari 1958 tegen 1 oktober 1961 en tevens tot veroordeling van appellanten;

2) om te betalen de som van 11360 frank wegens achterstallige pacht en 542 frank bedrag van de premie der brandverzekering;

3) tot betaling ener schadevergoeding van 150.000 frank voor schade berokkend aan het onroerend goed;

4) tot betaling van 1.000 frank per dag vanaf de 1e oktober 1961 wegens genotsderving;

Overwegende dat de eerste rechter bij vonnis van 7 december 1961, de gegeven opzegging geldig en van waarde heeft verklaard tegen 1 oktober 1961, tevens appellanten veroordeelde tot betaling van de som van 8222 frank wegens achterstallige pacht en premie van brandverzekering, en tot betaling der som van 50 frank per dag vanaf 13 oktober 1961 tot de dag der uitdrijving, ten titel van schadevergoeding wegens genotsderving;

Overwegende dat appellanten voorhouden dat de opzegging van 11 januari 1958 nietig is en de veroordeling vragen van geïntimeerden om binnen de 48 uren van het tussen te komen vonnis de kwestieuze

hoeve te ontruimen en ter vrije beschikking te stellen van appellanten;

Overwegende dat de opzegging aan appellanten betekend de vermelding bevatte dat opzeg gedaan werd om hofstede en land zelf te gebruiken, en ook de verklaring inhield dat appellanten «gerechtigd zijn verzet te betekenen binnen de drie maanden te rekenen op straffe van verval aan tegenwoordige opzeg van pacht»;

Overwegende dat appellanten aanvoeren dat de wet van 15 juni 1955 aan de verpachter de verplichting oplegt uitdrukkelijk in de opzegging te vermelden dat de pachter over drie maanden beschikt om tegen de opzegging verzet aan te tekenen bij deurwaarders-exploot of aangetekend schrijven;

Dat zo de pachter niet verwittigd wordt over de termijn en de vormen van verzet de opzegging nietig is;

Overwegende dat artikel 14 van de wet van 7 juli 1951 (zijnde art. 1775 B.W.) in alinea 3, 4 en 5 voorzagt dat de verpachter in zijn opzegging duidelijk de reden van opzegging moest aanduiden en dat de pachter, op straf van verval, binnen de drie maanden van de betekening van de opzegging verzet kan aantekenen hetzij om reden van nietigheid hetzij op grond van betwisting van de ingeroepen motieven, en dat het verzet tegen de opzegging moet betekend worden bij deurwaardersexploot of aangetekende brief;

Overwegende dat de wet van 15 juni 1955 alinea 3 van art. 1775 B.W. heeft aangevuld en aan de verpachter de verplichting oplegt de pachter er over in te lichten dat hij verzet kan aantekenen binnen de termijnen en in de vormen voorgeschreven door de volgende alinea's;

Dat deze termijnen en vormen vastgesteld worden door de wet van 7 juli 1951, art. 14, die voorschrijft dat binnen de drie maanden van de betekening van de opzegging, op straf van verval, kan de pachter verzet aantekenen hetzij hij de nietigheid inroept van de opzegging hetzij hij de gegrondheid betwist van de aangevoerde redenen;

Het verzet tegen de opzegging moet op straf van nietigheid betekend worden bij deurwaardersexploot of aangetekende brief;

Overwegende dat appellanten alinea vier van artikel 1775 in deze zin interpreteren dat wanneer de opzegging de informatie betreffende het verzet niet inhoudt, de opzegging per se nietig is en dat de pachter gerechtigd is de nietigheid bij wijze van verweer in een geding tot geldigverklaring in te roepen;

Overwegende dat de stelling van appellanten tot gevolg zou hebben dat de pachter enkel gehouden is verzet aan te tekenen wanneer de opzegging de termijnen en vormen vermeldt voorzien in art. 1775 alinea's 4 en 5, zodat het verzet enkel zou moeten geschieden op de afwezigheid van motieven of op de gegrondheid van de aangevoerde redenen maar dat wanneer de opzegging nietig is de pachter die nietigheid in elke stand van het geding mag inroepen;

Overwegende dat nochtans art. 1775 twee gronden van verzet voorziet: 1) de nietigheid van de opzegging en 2) betwisting van de ingeroepen redenen;

Overwegende dat de tekst van de wet van 7 juli 1951 een verval invoert zonder onderscheid tussen de oorzaken van nietigheid d.w.z. zonder onderscheid tussen de gevallen waarin de opzegging niet met redenen omkleed is ofwel geen opgave inhoudt hetzij van de termijnen, hetzij van de vormen van het verzet; Cass. 23 juni 1960, R.W. 60-61, kol. 2061;

Overwegende dat de eerste rechter dan ook terecht

heeft geoordeeld dat appellanten vervallen zijn van hun recht op verzet;

Om deze redenen,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

De rechtbank, zetelende in graad van beroep, rechtdoende op tegenspraak;

Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond;

Bevestigt het vonnis waartegen beroep in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt appellanten tot de kosten.

BERICHT

De uitgebreidheid van het hoofdartikel, dat in tegenwoordig nummer verschijnt, heeft ons genoopt verschillende rubrieken naar het volgend nummer te verschuiven, namelijk «Ingezonden bijdragen», «Bibliographie», enz.

BALIELEVEN

Balie van Kortrijk

Wij delen hieronder de beslissing mede die de Raad der Orde van de Balie van Kortrijk genomen heeft in zijn zitting van 22 november 1962.

* * *

Overwegende, dat, ten overstaan van:

— enerzijds de talrijke zakenkantoren, meer bijzonder de invorderingsbureau's, die door bemiddeling van de advocaten voor hun cliënten en abonnees in rechte optreden;

— anderzijds de steeds in getal en in omvang toenemende beroepsverenigingen en belangengroeperingen die ook op het juridisch plan diensten aan hun leden zoeken te bewijzen;

Het de Raad van de Orde noodzakelijk voorkomt bepaalde deontologische regels in herinnering te brengen die de waardigheid en de onafhankelijkheid van de advocaat, alsook de veiligheid van de cliënten moeten vrijwaren:

— de cliënt moet vrij zijn in de keuze van zijn raadsman;

— de advocaat moet zoveel mogelijk in rechtstreeks contact komen met zijn cliënt;

— de advocaat mag, behoudens uitzonderlijke gevallen, zijn cliënt slechts in zijn kabinet ontvangen;

— de advocaat dient vrij te blijven een hem aangeboden of toevertrouwde zaak te aanvaarden of te weigeren;

— het is de advocaat verboden rechtstreeks of door bemiddeling van derden zaken te ronselen;

— het is hem «a fortiori» verboden rechtstreeks of onrechtstreeks reclame te maken voor zijn kabinet;

— hij mag evenmin toelaten dat professionele, sociale of politieke groeperingen publiciteit voeren met en rond zijn naam in verband met zijn beroep;

— de advocaat moet vrij blijven in de vaststelling van zijn ereloon, dat uitsluitend door hem wordt bepaald, met inachtneming van het verplichte minimum vastgesteld door de vigerende beslissingen van de Raad van de Orde;

een vroeger huwelijk geboren kind van de medeëchtgenoot, maar hoofdzakelijk van een onwettig of overspelig kind uit de betrekkingen van beide echtgenoten of van de medeëchtgenoot met een ander persoon (zie: Gent 22 juni 1961 alsook de referten in het advies van het O.M. R.W. 1961-1962, kol. 1855); dat echter, zelfs zo men, in strijd met de heersende rechtspraak (zie voormeld arrest, alsook Luik, 19 oktober 1960, J.T. 1961, 135), aan art. 9 der wet van 10 februari 1958 een verruimde en lenige interpretatie verstrekt, ingegeven door de algemene geest van het rechtsinstituut van de adoptie en door een breed opgevat begrip van het maatschappelijk belang (zie Cl. Margreve, *L'adoption par l'un des époux d'un enfant adoptif de son conjoint*, Ann. Fac. Dr. Univ. Liège, 1961, blz. 225-256), adoptie door de echtgenoot van een of meer kinderen van de medeëchtgenoot, — al zijn dezen ook wettige kinderen uit diens vroeger huwelijk gesproten —, niettemin steeds vereist dat op het ogenblik van de adoptie de huwelijksband tussen beide echtgenoten niet zou verbroken zijn, wanneer wel te verstaan, benevens die aan te nemen kinderen, een wettig kind uit hun huwelijk geboren werd; dat deze zienswijze bevestigd wordt door de tekst en de geest van art. 345, alinea 2, B.W. waarbij zodanige adoptie door de weduwe of de weduwnaar, of door de echtgescheiden echtgenoot of echtgenote, wel mogelijk gemaakt wordt, doch, in dergelijk geval, mits vervulling der voorwaarden gesteld bij art. 344, 1°, 2° en 3° - B.W., en meer bepaald de ontstentenis van wettige afstammeling;

Overwegend dienvolgens dat, in onderhavig geval, de kinderaanneming van Lammens Rosa-Maria en Lammens Denise-Maria door Mevrouw Vincke Marcella Maria, weduwe van Lammens Alfons, ter wille van het bestaan van het wettig kind Lammens Noël, geboren uit het ontbonden huwelijk van adoptante met wijlen de wettige vader van de beide geadopteerden als niet ontvankelijk voorkomt;

Mitsdien,

Besluit het openbaar ministerie tot afwijzing van het hoger beroep als zijnde niet gegrond.

Waarvan akte.

Gent, 11 oktober 1962.

De Procureur-generaal,
(w.g.) J. Matthijs.

Arrest

Het Hof van beroep te Gent, eerste Kamer, zételen-de in burgerlijke zaken;

Gezien het verzoekschrift nedergelegd op 16 juni 1962 en strekkende tot beroep tegen het vonnis d.d. 22 mei 1962, waarbij de aanneming niet gehomologeerd wordt;

Gehoord in de raadkamer het verslag van de heer Moerenhout, raadsheer-rapporteur, de uitleg verstrekt door appellanten in persoon en het eensluidend advies van de heer Matthijs, procureur-generaal;

Overwegende dat het beroep overeenkomstig de artikelen 356 B.W. en 858 W.B.R. tijdig en regelmatig naar de vorm werd ingesteld;

Overwegende dat Alfons-Jozef Lammens voor een tweede maal in de echt trad met appellante Marcella-Maria Vincke, en dat uit hun huwelijk een kind is gesproten met name Noël Lammens;

Overwegende dat appellante Marcella-Maria Vincke, weduwe van Alfons-Jozef Lammens, bij akte verleden op 13 maart 1962, voor Mter Jean Vanlatum, notaris te Oedelem, verklaard heeft te adopteren de mede-appellanten Rosa-Maria Lammens en Denise-Maria

Lammens, echtgenote van Georges Franssens, die de wettige kinderen zijn gesproten uit het eerste huwelijk van Alfons-Jozef Lammens met Irma-Camilla Vincke, zuster van appellante Maria Vincke;

Overwegende dat voor toepassing van het tweede deel van art. 344 B.W. als voorafgaande vereiste gesteld wordt dat, op het ogenblik der aanneming, de aannemende persoon of één der beide aannemende echtgenoten in de echt verbonden is met een ouder van het aan te nemen kind, d.w.z. dat de aanneming aan bedoelde minder strenge voorwaarden slechts staande dit huwelijk kan geschieden en niet meer na de ontbinding door dood of echtscheiding;

Overwegende dat het huwelijk van Marcella Vincke met Alfons Lammens ontbonden werd door het overlijden van haar echtgenoot op 2 februari 1962; dat van die datum af, de huwelijksbanden verbroken zijnde, ze de hoedanigheid van echtgenote van Alfons-Jozef Lammens mist en dienvolgens de kinderen van voornoemde niet meer kan aannemen op grond van het 2de deel van art. 344 B.W. evenmin als op grond van het 1ste deel, terwijl ze reeds een wettige afstammeling heeft;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,
Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond;
bevestigt het aangevochten vonnis;

Kosten ten laste van appellanten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

1e Kamer. — 22 november 1962.

Voorzitter : M. Reyntens (enige rechter).

O.M. : M. Marchand.

Advokaten : Mrs. Verschelden, Lambeau,

De Boeck en Debray.

1. **Taalgebruik in gerechtszaken. — Art. 4 der wet van 15 juni 1935. — Verzoek tot verandering van taal-regime. — Vennootschap. — Afgevaardigde-beheerder. — Gebrek aan kennis der Nederlandse taal. — Berekening der meerderheid van de verweerders.**

2. **Vennootschap. — Beheerraad. — Orgaan voor verhouding der vennootschap met derden. — Afgevaardigde-beheerders of bestuurder. — Macht tot handelen.**

1. *In de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken komt geen enkele bepaling voor betreffende het recht voor een vennootschap de wijziging van de taal der procedure te vragen.*

Alhoewel deze wet van openbare orde is en elke afwijking van haar bepalingen nietig is, kan uit het stilzwijgen van de wetgever niet afgeleid worden dat over het algemeen de vennootschappen zouden uitgesloten zijn van het recht voorzien in art. 4, in zoverre de vennootschappen, bij analogie, de voorwaarden vervullen voorzien door dit artikel.

2. *Het orgaan der betrekkingen tussen een naamloze vennootschap met derden is de beheerraad in zijn geheel; er dient nagegaan te worden of de meerderheid van de beheerraad al of niet een voldoende kennis heeft van de taal gebruikt bij de procedure.*

De vraag tot wijziging van het taalregime mag voorgebracht worden door een of meerdere afgevaar-

digden-beheerders of door de bestuurder van de vennootschap, wanneer deze personen regelmatig door de statuten gemachtigd zijn de maatschappij te vertegenwoordigen.

Deze volmacht dragers van de vennootschap hebben de verplichting bij hun verzoek de uittreksels te voegen der statuten gepubliceerd in de bijlagen van het Staatsblad. De rechtbank mag onmiddellijk over het verzoek steunende op art. 4 beslissen.

3. *De rechtbank dient de vraag tot wijziging van het taalregime te verwerpen wanneer de omstandigheden der zaak aantonen dat de verzoeker een voldoende kennis heeft van de taal in dewelke de procedure werd ingeleid.*

De vraag steunende op art. 4 kan slechts wettig aanvaard worden bij volledig of gedeeltelijk gemis aan kennis van de verweerder of zijn bevoegde mandataris (in geval van rechtspersoonlijkheid) van de taal der procedure.

4. *Bij analogie met art. 6 der wet van 15 juni 1935 dient de rechtbank op het verzoek in te gaan wanneer de meerderheid van de verweerders geldig de wijziging van het taalregime aanvraagt.*

Office central de Crédit hypothécaire t./
N.V. Gebouwen en Bruggen N.V. Compagnie
industrielle der travaux, N.V. Listal, M.E. Goossens.

Gezien de dagvaarding, betekend op 3 en 4 oktober 1962 bij exploit van deurwaarder Lichtert, verblijvende te Brussel;

Aangezien vóór alle verweer en exceptie, de N.V. «Listal» door tussenkomst van haar bestuurder de Heer Pierre Callebaut, handelende in hoedanigheid van bevoegde vertegenwoordiger van deze N.V. en de N.V. «Gebouwen en Bruggen» door tussenkomst van de Heer A. Blaton, haar afgevaardigde-beheerder, handelende in naam van de vennootschap, de rechtbank ertoe verzoeken de wijziging van de taal der rechtspleging te bevelen;

Overwegende dat de Heer Edouard Goossens, 4de verweerder, in eigen naam eveneens de taalverandering aanvraagt;

Overwegende dat het de rechtbank toebehoort na te gaan of de aanvragen, door de twee vennootschappen ingediend, al of niet dienen aanvaard te worden;

Overwegende dat het betaamt, om dubbelzinnigheid te vermijden, de bewoording zelf van art. 4 par. 1 al. 3 en par. 2 al. 1 van voormelde wet te herinneren;

«Par. 1, al. 3: de rechtspleging wordt voortgezet in de taal der akte tot inleiding van het geding, tenzij verweerder, vóór alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in de andere taal voortgezet worde;

par. 2, al. 1: de bij vorige alinea voorziene aanvraag wordt mondeling gedaan door de verweerder die in persoon verschijnt, zij wordt schriftelijk ingediend wanneer de verweerder bij lasthebber verschijnt. Het geschrift moet van de hand zijn van verweerder en door hem zelf ondertekend; het is vrij van zegel en registratie en blijft aan het vonnis gehecht.»

Overwegende dat de aanvraag, in hierboven vermeld artikel 4 van de wet voorzien, wanneer verweerder bij lasthebber verschijnt, door verweerder zelf volledig van zijn hand moet geschreven zijn en door hemzelf ondertekend;

Dat dergelijke aanvraag door de raadsman van verweerder gevormd, ofwel door zijn pleitbezorger ofwel door zijn zaakgelastigde wettelijk onregelmatig is en bijgevolg niet kan aanvaard worden (Parlementaire

Handelingen, 1933-34, Verklar. van de Hr Marck, verslaggever, blz. 1438);

Dat een aanvraag, getikt of zelfs gedeeltelijk geschreven door een andere persoon dan verweerder zelf zonder waarde is (Pasinomie 1935, blz. 473, verklaring van de Hr Marck, loco citato, ibidem.);

Overwegende dat het behoort thans na te gaan of een vennootschap het recht heeft de taalwijziging, voorzien in art. 4 waarvan sprake, aan te vragen;

Overwegende dat het vaststaat dat alle maatregelen die de wet van 15 juni 1935 aanduidt (art. 1 tot 39 en zelfs art. 55, 56 en 57 van de overgangsmaatregelen) op straf van nietigheid bevolen zijn; dat deze nietigheid van publieke orde is en door de rechter zelfs van ambtswege uitgesproken moet worden (art. 40 van de wet; zie Proc. Gen. Hayoit de Termicourt. «Beschouwingen», Openingsrede, Pand. P r. 1936, blz. 39 en nota 154);

Overwegende dat de Wetgever niets heeft gezegd wat betreft het geval waarin een rechtspersoon of een moreel persoon d.w.z. een vennootschap — bij tegenstelling van een fysisch persoon — de toepassing vraagt van de bepalingen van art. 4 van de wet van 15 juni 1935;

Overwegende dat, noch in de parlementaire verslagen, noch in de parlementaire discussies of besprekingen nopens vermelde wet zulk probleem in beschouwing werd genomen (zie nl. Verslag van de commissie van Justitie-Voorzitter de Hr. Ligy — verslaggever de Heer Joseph De Clercq — gelast met het onderzoek van het wetsontwerp betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken — zie verklaringen van de Hr. Rubbens, Pasinomie, 1935, blz. 470 en 473; eveneens Pasinomie, blz. 438, verslag van de Hr. Marck, ibid., blz. 444; zie insgelijks de verklaring van verscheidene Kamerleden. Tweede Kamer en van de HH. Marck en Janson, Minister van Justitie, parl. Handel. 1933/34, balz. 1435 tot 1440, nl. blz. 1438);

Overwegende nochtans dat, uit het stilzwijgen van de Wetgever niet kan afgeleid worden dat de vennootschappen in het algemeen van het voordeel van art. 4 der wet zouden uitgesloten zijn, voor zoveel bedoelde vennootschappen de in art. 4 voorziene voorwaarden op onlogische wijze naleven; (zie in deze zin: Prof. Fredericq, «Traite de droit commercial belge», 1ste boekdeel, blz. 656); Lindemans, «Talen in gerechtszaken», Alg. Rechtsverz. nr. 116; Handelsrechtbank Brussel 13-7-1937, Jur. Comm. Brux. 1938, 374 Werkrechtssr. Brussel 17 maart 1937, R.W. 1936-37, blz. 1767; verg. Burg. Brussel 18-1-1957; R.W. 1956-57, blz. 1949 en volg.);

Overwegende dat, zoals Prof. Fredericq het in hoofdzaak verklaart (zie opere citato, blz. 655), de wettelijke bewoording bevat geen onderscheid tussen fysische en morele personen, een vennootschap noodzakelijkerwijze door het orgaan van fysische personen handelt; de toepassing van dit beginsel met zich moeilijkheden teweegbrengt, het orgaan van de betrekkingen van de vennootschappen met derden bestaande in het algemeen uit de beheerraad;

Dat het nodig zou zijn in dergelijk geval, ter verrechtvaardiging ener vraag tot taalwijziging, te onderzoeken of de meerderheid van de leden die de beheerraad samenstellen een toereikende kennis hebben van de gebruikte taal der rechtspleging (ibidem, loco citato);

Overwegende dat insgelijks dient te worden aangenomen dat de vraag tot taalwijziging kan voorgelegd worden door één of twee afgevaardigde-beheerders of de bestuurder van de vennootschap indien deze personen, volgens de gepubliceerde statuten, regel-

— het « pactum de quota litis » is verboden (art. 36 van het Decreet van 1810);

— de advocaat heeft het recht, bij wanbetaling door zijn cliënt, deze tot betaling te dagvaarden, na goedkeuring van zijn staat van kosten en ereloon door de Stafhouder of door de Raad van de Orde;

Overwegende dat, in toepassing van deze regels, de Raad van de Orde met eenjarigheid beslist:

— dat het de leden van de balie verboden is persoonlijk of door derden voetstappen te doen bij de pleiters ten einde met de verdediging van hun belangen te worden gelast;

— dat het de leden van de balie nadrukkelijk verboden is cliënten te ontvangen of consultaties te houden in de bureau's of zetels van professionele, sociale of politieke groeperingen;

— dat het de leden van de balie nog verboden is hun naam door deze organismen te laten gebruiken voor publicitaire of reclamadoeleinden;

— dat het de leden van de balie verboden is zaken aan te nemen van, of op te treden voor zaakwaarnemers of invorderingskantoren, tenzij zij schriftelijk of mondeling vanwege de cliënt persoonlijk, bevestiging van hun opdracht ontvangen, krachtens dewelke:

zij vrij blijven de zaak te aanvaarden of te weigeren, zij, lopende het geding, in rechtstreeks contact blijven met de cliënt,

zij volledig vrij blijven in de vaststelling van het ereloon,

en zij ten slotte de ingevorderde som rechtstreeks aan de cliënt kunnen storten, behoudens uitdrukkelijke toelating van de cliënt om het bedrag aan de zaakwaarnemer over te maken.

De Raad verwittigt de leden van de Balie dat elke inbreuk zal worden beteugeld met de sancties voorzien door het Decreet van 14 december 1810.

De Raad staat er op dat de gebiedende voorschriften op het behandelde stuk nauwgezet worden nageleefd.

Met confraternele gevoelens,

Namens de Raad,

A. Lewridan,
Secretaris.

M. Claeys,
Stafhouder.

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Ontvangst der stagiairs

Op 7 december j.l. ontving de Conferentie de stagiairs, van de fonkelnieuwe eerstejaarsen tot en met de veteranen uit jaar drie.

De Heren Stafhouder en Ere-Voorzitter, verscheidene gewezen Stafhouders en ex-Voorzitters, hadden eraan gehouden onze jonge confraters te begroeten, en dra was het Conferentiezaaltje geheel in toga-zwart gehuld.

De Voorzitter sprak een hartelijk (en kort) woord van welkom, en duidde op het belang van de Herman De Jongh-prijskamp voor de vorming en reputatie van de aankomende advocaat.

De Heer Stafhouder legde de nadruk op dit bijzonder kenmerk van ons beroep dat wij elkaar nodig hebben om het uit te oefenen. Telkens weer ontmoeten wij elkander als mede- of tegenpleiter, en wat al mensenkennis, wederzijdse waardering, vriendschap (en soms een vleugje onmin) liggen in die dagelijkse omgang niet besloten. Mr. Diercyk spoorde zijn jeugdige toehoorders aan hun werk ook steeds van die kant te blijven bekijken.

Daarop overhandigde de Heer Stafhouder de prijzen van de H. De Jong-wedstrijd aan Meesters J. Deprez, winnaar, W. Engels, K. Lens en H. Daeseleire; de

dappere oratoren werden op een daverend applaus onthaald.

Het was Mr. Delwaide jr. die dan, namens de eerstejaars stagiairs een vlot dankwoord tot de « ouderen » richtte.

Borrel en sigaar hebben daarna in hoge mate bijgedragen tot geanimeerde gesprekken, en tot een gezellige afloop van deze receptie.

H. A.

Conferentie van de Jonge Balie bij de Rechtbank te Brugge.

Wij delen hieronder de omzendbrief mede welke door de Conferentie van de Jonge Balie bij de Rechtbank te Brugge toegezonden werd aan haar leden.

* * *

Geachte Confrater,
Geacht Erelid,

Het Bestuur van de Conferentie van de Jonge Balie bij de Rechtbank te Brugge houdt er aan U haar beste wensen over te maken bij gelegenheid van de naderende eindejaarsfeesten, en drukt de hoop uit ook U te mogen begroeten op de door de Conferentie ingerichte werkzaamheden.

Teneinde het U mogelijk te maken van nu af reeds deze data vrij te houden en ze in te schrijven bij het in gebruik nemen van de nieuwe agenda voor het jaar 1963 volgt hierna een overzicht van de voornaamste activiteiten welke voorzien zijn.

Zaterdag 26 januari 1963, het jaarlijks privaat dansfeest dat zal doorgaan in de zaal van het Hotel Memlinc op de Grote Markt te Brugge.

Dinsdag, 19 februari 1963, voordracht van de heer A. De Vreese, Raadsheer bij het Hof van Cassatie, over « Europa, derde dimensie in het Recht ».

Dinsdag, 19 maart 1963, voordracht waarvan het onderwerp en de spreker U later zullen medegedeeld worden.

Van 18 tot 21 april 1963 is een meerdaagse uitstap voorzien naar het Rijnland.

Zaterdag 15 juni 1963, jaarlijks sportfeest.

Met confraternele groeten.

Namens het bestuur,

Magda Sabbe, Raoul De Pauw, Frank Dousselaere,
Secretaris. Voorzitter. Ondervoorzitter.

MEDEDELINGEN

Vrije Universiteit te Brussel Rechtsfaculteit

René Marcq - Studiecetrum

Ten einde de rechtswetenschap te bevorderen, verenigt het bij de Rechtsfaculteit der Vrije Universiteit te Brussel gevoegde René Marcq-Studiecetrum al de afgestudeerden, die aan werken over juridische onderwerpen wensen deel te nemen.

De werken staan onder de leiding van hoogleraren of docenten die belast zijn met een leeropdracht in de Faculteit, of desnoods van andere personaliteiten. De deelnemers mogen aan alle of aan sommige werken van één of meer afdelingen deelnemen. Ze mogen eveneens aan de Voorzitter van het Centrum een

onderwerp voorleggen dat niet op het programma staat.

De titel «Gediplomeerde van het René Marcq-Centrum» wordt door de Rechtsfaculteit verleend aan deelnemers die zich onderscheiden hebben door hun medewerking aan de werken van één of meer afdelingen, gedurende minstens één jaar, en die hun medewerking tot een geschreven bijdrage gevoerd hebben.

Dank zij het René Marcq-Fonds kan het studiecentrum beslissen dat verdienstelijke (hetzij individuele, hetzij collectieve) bijdragen gedrukt zullen worden. Individuele bijdragen mogen tot de voorbereiding van aggregaats- of bijzondere doctoraatsproefschriften gebruikt worden.

Werkprogramma voor het academisch jaar 1962-1963.

1. *Privaatrecht :*

a) Professor *R. Dekkers* : Nieuwe beginselen van Sovjetrecht.

b) Professoren *A. Bernard* en *A. Le Paige* : Het werkelijk en actueel belang, voorwaarde voor de ontvankelijkheid bij het instellen van een rechtsvordering.

c) Professor *J. Gilissen* : Problemen van oud en hedendaags gewoonterecht.

2. *Strafrecht en criminologie :*

Professoren *H. Bekaert*, *P. Cornil* en *A. Racine* : Doding in de hedendaagse maatschappij.

3. *Financiewetenschappen :*

Professoren *E. Schreuder* en *J. Krings* : Provinciale en gemeentelijke fiscaliteit.

4. *Staatsrecht en administratief recht :*

a) Professor *W. J. Ganshof van der Meersch* :

1) Studie over de respectieve rol van de regering en het parlement bij het opmaken van de wet (in de Franse taal).

2) Studie over de controle van de actie van de regering door het parlement.

b) Professor *J. Van Tichelen* : De rol van de executieve macht bij het opmaken van de wet (in de Nederlandse taal).

c) Professor *M. A. Flamme* : De aansprakelijkheid van de overheid in het vergelijkend recht.

5. *Volkenrecht en internationale politiek :*

Docent *M. F. De Pauw* : Sovjetrussische opvattingen over het volkenrecht.

6. *Europees recht :*

a) Professor *Ch. Hammes* : Het recht van de Europese gemeenschappen onder het oogpunt van zijn toepassing.

b) Professor *J. Heenen* en werkleider onder persoonlijke titel *J. Dassel* : Het stelsel van de beperkingen aan de mededinging in het raam van het verdrag van Rome.

Toelatingsvereisten :

a) Doctor in de rechten zijn of drager van een einddiploma van universitaire studies.

Studenten uit een laatste studiejaar worden als vrije toehoorders toegelaten.

b) Toegelaten worden door de Voorzitter van het Centrum, op voorstel van één der werkleidende professoren.

c) Zich laten inschrijven op het secretariaat der Universiteit.

Kandidaturen dienen tot de Secretaris van het Centrum gericht.

De secretaris,
J. Heenen,
Hoogleraar aan de
Rechtsfaculteit.
Loixplaats 10, Brussel 6.

De Voorzitter,
R. Dekkers.
Hoogleraar aan de
Rechtsfaculteit.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad : jrg. 1962 - nr. 44 :

J. Meursing, De ontwikkeling van het onteigeningsrecht. — *W.F.C. Van Hattum*, Gestolen goed en artikel 552a Strafvordering. — *H. Blom*, De samenstelling van het aanbod in onteigeningszaken. — *A. Wendels*, De teruggave van in beslag genomen voorwerpen. — *G. A. Van Beusekom*, Het « falsum » bedrog. — *Ch. L. Verhoeven*, De samenstelling van de Raad voor de scheepvaart en zijn rechtspleging.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : jrg. 1962 - nr. 4747 :

J. Klein, Bestuursaansprakelijkheid tussen echtgenoten in het nieuwe huwelijksgoederenrecht in het bijzonder bij beperkte gemeenschappen.

Journal des Tribunaux : 16 december 1962, nr. 4384 :

J. Delva, L'existence d'une volonté saine et libre, condition de validité de l'action en justice.

Revue Pratique du Notariat Belge : jrg. 1962 - nr. 2477 :

J. Baugniet, L'adoption et le fisc.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat : jrg. 1962 - nr. 20559 à 20567 :

Enregistrement. — Taxe de transmission. — Bibliographie. — Taxes indirectes perçues à l'importation dans les six pays de la C.E.E.

Recueil Dalloz : jrg. 1962 - nr. 42 (Parijs) :

Ch. Gabolde, Les rapports de l'architecte, de l'entrepreneur et du maître de l'ouvrage au regard de la garantie décennale, dans la jurisprudence administrative.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad
